

UMFERÐARLÖG

FORSETI ÍSLANDS

gjörir kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og ég staðfest þau með samþykki mínu:

I. KAFLI

Almenn ákvæði.

1. gr.

Markmið.

Markmið laga þessara er að vernda líf og heilsu vegfarenda með auknu umferðaröryggi þar sem jafnræðis er gætt milli vegfarenda, óháð samgöngumáta, og tillit tekið til umhverfis-sjónarmiða við skipulagningu umferðar.

2. gr.

Gildissvið.

Ákvæði laga þessara gilda um umferð á vegum nema annað sé ákveðið.

Ákvæði laga þessara gilda einnig, eftir því sem við á, um umferð ökutækja utan vega.

Ákvæði laga þessara um umferð ökutækja gilda einnig, eftir því sem við á, um reiðmenn og þá sem teyma eða reka búfé.

Ákvæði laga þessara um gangandi vegfarendur gilda einnig um þá sem eru á skíðum, hjólaskíðum, skautum, hjólaskautum eða svipuðum tækjum sem og um þá sem renna sér á sleða eða draga með sér eða leiða tæki eða hjól. Þau gilda einnig um þá sem sjálfir aka hjóla-stól eða samsvarandi tæki.

3. gr.

Skilgreiningar.

Í lögum þessum er merking orða og orðasambanda sem hér segir:

- Akbraut:* Sá hluti vegar sem er ætlaður fyrir umferð ökutækja.
- Akrein:* Hver og ein af samhliða reinum sem akbraut er skipt í að endilöngu með yfirborðsmerkingum eða er nægilega breið fyrir umferð bifreiða eða eftir atvikum reiðhjóla í einfaldri röð.
- Akstur á afmörkuðum, skilgreindum svæðum:* Sérhæfður akstur ökutækja á afmörkuðum, skilgreindum og merktum svæðum utan almennrar umferðar, t.d. á aksturskeppnissvæði.
- Akstursípróttir:* Keppni, æfingar og sýningar í akstri ökutækja á lokuðum eða afmörkuðum, skilgreindum svæðum þar sem undanþágur eru veittar frá ákvæðum laga þessara.
- Almenn umferð:* Öll meðferð ökutækja og önnur umferð samkvæmt lögum þessum á vegum sem opnir eru almenningi.
- Áspungi:* Þungi sem flyst á veg af hjólum á einum ás ökutækis.
- Biðstöð:* Allir staðir á akstursleið reglubundinna farþegaflutninga þar sem höfð er viðkoma samkvæmt tímaáætlun og farþegum er hleypt inn eða út.

8. *Bifhjól*: Vélknúíð ökutæki sem ekki telst bifreið, dráttarvél eða torfærutæki og er aðallega ætlað til farþega- eða farmflutninga, á tveimur hjólum, með eða án hliðarvagns, eða á þremur eða fleiri hjólum með sprengirými yfir 50 sm³ sé það búíð brunahreyfli og hannað til hraðari aksturs en 45 km á klst.
9. *Bifreið*:
 - a. Vélknúíð ökutæki sem aðallega er ætlað til farþega- eða farmflutninga, og eftir atvikum til að draga annað ökutæki, yfir 400 kg að eigin þyngd, án rafgeyma sé það rafknúíð, og er hannað til hraðari aksturs en 30 km á klst. eða aka má svo hratt án verulegra breytinga.
 - b. Vélknúíð ökutæki sem aðallega er ætlað til farþega- eða farmflutninga og/eða til að draga annað ökutæki, er búíð beltum og eftir atvikum stýrimeiðum/stýrihjólum og er yfir 400 kg að eigin þyngd.
10. *Dráttarvél*: Vélknúíð ökutæki sem aðallega er hannað til að draga annað ökutæki og draga, ýta, flytja og knýja vinnutæki og er á hjólum og/eða beltum.
11. *Eftirvagn*: Ökutæki sem hannað er til að vera dregið af öðru vélknúinu ökutæki, þ.m.t.:
 - a. eftirvagn sem aðallega er ætlaður til farþega- og vöruflutninga,
 - b. eftirvagn sem búinn er áfestum vélum og tækjum,
 - c. hjólhýsi, fellihýsi og tjaldvagn.
12. *Eigin þyngd*: Þyngd ökutækis sem tilbúið er til notkunar, að meðtöldum búnaði sem því fylgir að jafnaði, eldsneyti, smurólú, kælivatni, varahjóli, verkfærum og þess háttar.
13. *Farstarfsmaður*: Starfsmaður flytjanda, þ.e. ökumaður og aðrir í áhöfn hóp- eða vöru-bifreiðar sem aðstoða ökumann við önnur störf en akstur og einnig sá sem er í bifreið til þess að leysa ökumanninn af þegar hann tekur sér hvíld.
14. *Flytjandi*: Einstaklingur eða lögaðili, þ.e. flutningsaðili, sem býður almenningi reglubundinn eða óreglubundinn farþega- eða farmflutning.
15. *Gangbraut*: Sérstaklega merktur hluti vegar með umferðarmerki og yfirborðsmerkingum sem er ætlaður gangandi vegfarendum til að komast yfir akbraut.
16. *Gangstétt*: Sá hluti vegar til hliðar við akbraut sem aðallega er ætlaður gangandi vegfarendum.
17. *Göngugata*: Göturými sem aðallega er ætlað gangandi vegfarendum og er merkt sem slíkt. Umferð annarra ræðst af merkingum og ákvæðum laga þessara.
18. *Göngustígur*: Stígur sem aðallega er ætlaður umferð gangandi vegfarenda og er merktur þannig.
19. *Göngubrú*: Þar sem gert er ráð fyrir að gangandi vegfarendur þveri akbraut, þ.m.t. gangbraut.
20. *Hjólabox*: Svæði í framhaldi af hjólarein, framan við stöðvunarlínu vélknúinna ökutækja, við ljósastýrð vegamót, ætlað hjólreiðamönnum til að taka sér stöðu.
21. *Hjólarein*: Sérrein á götustæði sem ætluð er umferð reiðhjóla og léttra bifhjóla í flokki I og merkt þannig.
22. *Hjólástígur*:
 - a. Sá hluti vegar sem eingöngu er ætlaður umferð reiðhjóla og léttra bifhjóla í flokki I, er merktur þannig og er greinilega aðskilinn frá akbraut, t.d. með umferðareyju eða kantsteini.
 - b. Stígur sem er ekki hluti vegar og eingöngu ætlaður umferð reiðhjóla og léttra bifhjóla í flokki I og er merktur þannig.
23. *Hópbifreið*: Bifreið sem ætluð er til flutnings fleiri en átta farþega, einnig þótt bifreiðin sé jafnframt ætluð til annarra nota.

24. *Hópbifreið í almenningssakstri*: Bifreið sem ætluð er til flutnings fleiri en átta farþega og er notuð í reglubundna farþegaflutninga. Reglubundnir farþegaflutningar eru fastar ferðir á ákveðinni leið samkvæmt fyrir fram birtri áætlun þar sem farþegum er hleypt inn og út á leiðinni, þ.e. almenningssamgöngur.
25. *Hringtorg*: Vegamót þar sem hringlaga svæði er í miðjunni með akbraut umhverfis.
26. *Lagning ökutækis*: Ökutæki komið fyrir í kyrrstöðu, með eða án ökumanns. Stöðvun ökutækis í minna en þrjár mínútur eða til að hleypa farþegum inn eða út eða vegna lestunar og losunar farms telst þó ekki lagning þess.
27. *Leyfð heildarþyngd*: Þyngd ökutækis með ökumanni, farþegum, farmi og viðfestum vinnutækjum. Leyfð heildarþyngd ökutækis er sú heildarþyngd sem leyfð er við skráningu þess.
28. *Létt bifhjól*: Vélknúð ökutæki á tveimur, þremur eða fjórum hjólum sem er ekki hannað til hraðari aksturs en 45 km á klst. og er með:
 - a. sprengirými sem er ekki yfir 50 sm³ sé það búið brunahreyfli eða
 - b. samfellt hámarksafli sem er ekki yfir 4 kW sé það búið rafhreyfli.Létt bifhjól greinast í létt bifhjól í flokki I sem er ekki hannað til hraðari aksturs en 25 km á klst. og létt bifhjól í flokki II sem er hannað til hraðari aksturs en 25 km á klst. Ákvæði laganna um bifhjól eiga einnig við um létt bifhjól nema annað sé tekið fram.
29. *Óvarinn vegfarandi*: Vegfarandi sem ekki er varinn af yfirbyggingu ökutækis í umferð, svo sem gangandi og hjólandi vegfarandi, þ.m.t. ökumaður og farþegi bifhjóls og torfærutækis.
30. *Reiðhjól*:
 - a. Ökutæki sem er knúð áfram með stig- eða sveifarbúnaði.
 - b. Hjól með stig- eða sveifarbúnaði, búið rafknúinni hjálparvél þar sem samfellt hámarksafli er allt að 0,25 kW og afköstin minnka smám saman og stöðvast alveg þegar hjólið hefur náð hraðanum 25 km á klst. eða fyrr ef hjólreiðamaðurinn hættir að stíga hjólið.
 - c. Annað lítið vélknúð ökutæki sem ekki telst til léttis bifhjóls og er hannað til aksturs á hraða frá 6 km á klst. upp í 25 km á klst. Undir þessa skilgreiningu fellur m.a. vélknúð hlaupahjól og tvíhjóra ökutæki á einum öxli. Slíkum farartækjum má ekki aka á akbraut.
31. *Reiðstígur*: Vegur eða stígur skipulagður af sveitarfélagi sem ætlaður er sérstaklega fyrir umferð reiðmanna á hestum og er merktur þannig.
32. *Sérrein*: Akrein sem einungis er ætluð ákveðinni tegund umferðar, einni eða fleiri, svo sem akstri hópbifreiða í almenningssakstri, leigubifreiða, ökutækja með ákveðinn lágmarksfjölda farþega, reiðhjóra og léttra bifhjóra í flokki I, sem umferðarmerki gefa til kynna.
33. *Snjalltæki*: Hvert það tæki, með eða án farsímavirkni eða nettengingar, sem m.a. er hægt að nota til samskipta, skeytasendinga, leikja og/eða leiðsagnar.
34. *Stöðvun ökutækis*: Stutt hlé sem ökumaður ákveður sjálfur að gera á akstri sínum og ekki er tilkomið vegna annarrar umferðar, umferðarmerkja, fyrirmæla lögreglu eða þess háttar.
35. *Torfærutæki*: Vélknúð ökutæki sem ekki telst bifreið, bifhjól eða dráttarvél, er aðallega ætlað til fólks- eða farmflutninga utan vega og/eða til að draga annað ökutæki og er á hjólum eða er búið beltum og eftir atvikum stýrimeiðum/stýrihjólum.
36. *Umráðamaður*: Sá sem með samþykki eiganda ökutækis hefur umráð yfir því. Aðili telst ekki umráðamaður nema hann sé skráður sem slíkur í ökutækjaskrá, t.d. samkvæmt samningi við löggilt kaupleigu- eða rekstrarleigufyrirtæki.

37. *Vegamót*: Þar sem vegir mætast eða skerast eða vegur greinist.
38. *Vegfarandi*: Hver sem fer um veg eða er staddur á vegi eða í ökutæki á vegi.
39. *Veghaldari*: Sá aðili sem hefur veghald vegar eins og það er skilgreint í vegalögum.
40. *Vegur*: Vegur, gata, götuslóði, stígur, húsasund, brú, torg, bifreiðastæði eða þess háttar, sem notað er til almennrar umferðar.
41. *Vegöxl*: Sá hluti vegar sem liggur milli akbrautar og vegarbrúnar.
42. *Vélknúið ökutæki*: Ökutæki, annað en reiðhjól, sem ætlað er til aksturs á landi og er búið að aflvél til að knýja það.
43. *Vinnuvél*:
- Vélknúið ökutæki sem aðallega er ætlað til sérstakra verka, er búið á áfestum tækjum eða vélum og er á hjólum og/eða beltum.
 - Vélknúið ökutæki sem aðallega er ætlað til farþega- eða farmflutninga eða til að draga annað ökutæki, er á hjólum og er eigi hannað til hraðari aksturs en 30 km á klst.
 - Vélknúið ökutæki sem stjórnað er af gangandi manni.
44. *Vörubifreið*: Bifreið sem aðallega er ætluð til farmflutninga, er með leyfða heildarþyngd meiri en 3,5 tonn og er að hámarki fyrir átta farþega. Sama gildir um flutningabifreið.
45. *Þéttbýli*: Svæði sem fellur undir skilgreiningu þéttbýlis samkvæmt skipulagslögum og afmarkað er með sérstökum merkjum sem tákna þéttbýli.
46. *Ökuljós*: Lögboðin aðalljós eða dagljós sem loga að framan og að aftan á ökutæki.
47. *Ökutæki*: Tæki á hjólum, beltum, völtum, meidum eða öðru sem ætlað er til aksturs á landi og eigi rennur á spori.
- Ráðherra er heimilt í reglugerð að kveða á um nánari skilgreiningar á hugtökum samkvæmt lögum þessum.

II. KAFLI

Reglur fyrir alla umferð.

4. gr.

Almenn aðgæsluskylda.

Vegfarandi skal sýna tillitssemi og varúð svo að eigi leiði til hættu eða valdi tjóni eða óþægindum og þannig að eigi trufla eða tefji umferð að óþörfu. Hann skal og sýna þeim tillitssemi sem býr eða staddur er við veg og skal haga sér þannig í umferðinni að öðru leyti að eigi valdi óþarfa ónæði.

Sérstaka tillitssemi skal sýna börnum, öldruðum og þeim sem eru sýnilega sjón- eða heyrnarskertir, fatlaðir eða sjúkir þannig að hái þeim í umferðinni.

Veghaldari skal gera ráðstafanir í samráði við skólayfirvöld og lögreglu til að vernda börn gegn hættu í umferðinni á leið þeirra til og frá skóla.

5. gr.

Leikir o.fl.

Eigi má stökkva af eða upp í ökutæki á ferð eða vera utan á ökutæki á ferð.

Eigi má draga vagn, sleða eða þess háttar tæki eða búnað aftan í ökutæki, sbr. þó 70. gr. Eigi má hanga í ökutæki á ferð eða draga með ökutæki á vegi þann sem er á skíðum, hjóla-skíðum, skautum, hjólaskautum eða svipuðum tækjum.

Eigi má vera að leik á vegi þannig að til óþæginda verði fyrir umferð.

6. gr.

Óhreinkun vegar o.fl.

Eigi má fleygja út úr ökutæki, skilja eftir á vegi eða strengja yfir opinn veg í leyfisleysi neitt það sem getur haft í för með sér hættu eða óþægindi fyrir vegfarendur.

Eigi má fleygja út úr ökutæki eða skilja eftir á vegi sorp eða annað það sem óhreinkar veg eða náttúru, jafnvel þótt það hafi ekki í för með sér hættu eða óþægindi fyrir aðra vegfarendur.

Ef eitthvað sem getur haft í för með sér hættu eða óþægindi fyrir umferð fellur eða rennur af ökutæki á veg skal ökumaður sjá til þess að hluturinn sé þegar fjarlægður. Ef það er eigi unnt skal vara vegfarendur við með merkjum eða á annan hátt þar til það sem veldur hættu eða óþægindum hefur verið fjarlægt.

7. gr.

Fyrirmæli og leiðbeiningar fyrir umferð.

Ökumanni er óheimilt að aka gegn rauðu umferðarljósi. Við rautt ljós skal ökutæki stöðvað áður en komið er að stöðvunarlínu eða, ef stöðvunarlínu vantar, umferðarljósastólpa.

Gult umferðarljós eitt og sér merkir að numið skuli staðar. Það gefur til kynna að brátt skipti yfir í rautt ljós en hefur að öðru leyti sömu merkingu og rautt ljós. Ökumaður skal þó ekki nema staðar ef hann, þegar skipt er úr grænu ljósi í gult, er kominn það nálægt umferðarljósi að stöðvun muni hafa í för með sér hættu.

Vegfarandi skal fara eftir fyrirmælum og leiðbeiningum um umferð sem gefnar eru til kynna með umferðarmerkjum, umferðarljósum, merkingum á yfirborði vegar, hljóðmerkjum eða öðrum hætti á eða við veg, sbr. 88. gr. Slík fyrirmæli og leiðbeiningar gilda framar almennum umferðarreglum.

Fyrirmæli gefin með umferðarljósum gilda framar fyrirmælum um biðskyldu eða stöðvunar skyldu samkvæmt umferðarmerki.

Vegfarandi skal án tafar fara eftir fyrirmælum og leiðbeiningum um umferð sem lögregla eða sá annar sem ráðherra hefur heimilað að stjórna umferð gefur og gilda þau framar fyrirmælum og leiðbeiningum sem gefin eru á annan hátt.

Ef ökumaður má ætla að merkjagjöf lögreglu um stöðvun, ljós- og/eða hljóðmerki, beinist að honum skal hann stöðva ökutæki sitt strax ef það er hægt án hættu eða óþæginda fyrir aðra vegfarendur.

8. gr.

Rekstur búfjár.

Eigi má án leyfis lögreglu reka búfé á vegi í þéttbýli.

Utan þéttbýlis má reka búfé á vegi, en fylgja skulu rekstrinum nægilega margir gæslumenn. Ef vænta má umferðar ökutækja um veginn skal einn gæslumaður ætíð fara fyrir.

Búfé skal vikið fljótt og greiðlega úr vegi ef þess gerist þörf vegna annarrar umferðar.

9. gr.

Vistgata.

Um vistgötu ber að aka hægt og eigi hraðar en 10 km á klst. Heimilt er að dveljast og vera að leik á vistgötu. Ökumaður skal sýna gangandi vegfaranda sérstaka tillitssemi og víkja fyrir honum.

Vistgata skal afmörkuð með sérstökum merkjum sem tákna vistgötu. Vélknúnum ökutækjum má ekki leggja í vistgötu nema á merktum stæðum.

10. gr.
Göngugata.

Umferð vélknúinna ökutækja um göngugötu er óheimil. Þó er umferð vélknúinna ökutækja akstursþjónustu fatlaðra, handhafa stæðiskorta fyrir hreyfihamlaða, lögreglu, slökkviliðs og sjúkraflutninga heimil. Þá er heimil umferð vélknúinna ökutækja í þeim tilgangi að afhenda verslunum, veitingastöðum og sambærilegum aðilum vörur á skilgreindum vörulosunartímum sem gefnir eru til kynna með skilti.

Sveitarfélagi er heimilt að veita íbúum við göngugötu leyfi til aksturs um göngugötu vegna flutnings stærri hluta utan skilgreinds vörulosunartíma við sérstakar aðstæður.

Ökumanni vélknúins ökutækis sem fer um göngugötu ber að sýna gangandi vegfaranda sérstaka tillitssemi og víkja fyrir honum. Um göngugötu má aldrei aka hraðar en 10 km á klst.

Hjólreiðamanni á göngugötu ber að sýna gangandi vegfaranda sérstaka tillitssemi og víkja fyrir honum. Ekki er heimilt að hjóla á göngugötu hraðar en sem nemur eðlilegum gönguhraða.

Göngugata skal afmörkuð með sérstökum merkjum. Vélknúnum ökutækjum má ekki leggja í göngugötu nema á merktum stæðum.

11. gr.
Almennar reglur um forgangsakstur.

Ökumaður ökutækis í forgangsakstri skal, þegar nauðsyn ber til, nota sérstök ljós- eða hljóðmerki við akstur og skulu aðrir vegfarendur þá víkja úr vegi í tæka tíð. Aðrir ökumenn skulu gefa til kynna með stefnumerkjum hvert þeir hyggjast víkja, draga úr hraða og gæta varúðar gagnvart öðrum vegfarendum. Þeir skulu einungis nema staðar ef nauðsyn ber til og þá utan akbrautar. Notkun hljóð- eða ljósmerkja við forgangsakstur dregur ekki úr skyldu forgangsökumanns til að sýna tillitssemi og viðhafa varúð gagnvart öðrum vegfarendum.

Vélknúid ökutæki, sem í einstakt skipti er notað til forgangsaksturs og er greinilega auðkennt að framan með hvíttri veifu, er við þann akstur jafnsett ökutæki skv. 1. mgr. Ökumaður ökutækisins skal tilkynna lögreglu um aksturinn svo fljótt sem auðið er að honum loknum. Notkun hvítrar veifu í öðrum tilvikum er bönnuð.

Við forgangsakstur samkvæmt þessari grein er ökumanni heimilt, ef brýna nauðsyn ber til, að víkja frá ákvæðum IV. kafla um umferðarreglur fyrir ökumenn, V. kafla um ökuhraða og 3. mgr. 7. gr. um að fylgja fyrirmælum og leiðbeiningum fyrir umferð.

Ökumaður í forgangsakstri skal þó ávallt fara eftir leiðbeiningum sem lögreglan gefur við umferðarstjórn. Við akstur á mótí rauðu eða gulu ljósi á gatnamótum þar sem umferð er stjórnað með umferðarljósum skal ökumaður draga svo mikið úr hraða að hann geti tafarlaust stöðvað ökutæki sitt fyrir umferð úr þverstæðri átt.

Ökutæki á vegum forsetaembættisins, Alþingis og ráðuneyta, þegar það er í fylgd lögreglu í tengslum við opinberar heimsóknir og þess háttar, getur fallið undir 1., 3. og 4. mgr. án þess að það sé sérstaklega skráð til slíks aksturs.

Ráðherra setur í reglugerð nánari ákvæði um forgangsakstur, þar á meðal um skráningu ökutækja til forgangsaksturs, um notkun sérstakra hljóð- eða ljósmerkja við slíkan akstur og um þjálfun og námskeið fyrir þá sem sinna forgangsakstri, sem og skyldu þeirra til að sækja slíka þjálfun og námskeið.

12. gr.

Aðgát við slys- eða brunastað og við hópgöngur.

Óviðkomandi má eigi koma svo nærri slys- eða brunastað að hann hamli björgunar- eða slökkvistarfi, þar á meðal akstri að og frá staðnum.

Vegfarandi má eigi rjúfa eða hindra á annan hátt för hóps barna undir leiðsögn stjórnanda eða annarrar hópgöngu nema með leyfi lögreglu.

13. gr.

Skemmdir á umferðarmerkjum.

Eigi má án leyfis veghaldara setja upp, nema brott eða breyta umferðarmerki.

Sá sem á hlut að því að skemma umferðarmerki skal strax lagfæra það ef kostur er. Annars ber honum að tilkynna lögreglunni þegar um atburðinn og gera nauðsynlegar ráðstafanir til viðvörunar öðrum vegfarendum.

14. gr.

Skyldur vegfarenda við umferðaróhapp.

Vegfarandi sem á hlut að umferðarslysi eða öðru umferðaróhappi skal nema staðar, hvort sem hann á sök á því eða ekki. Hann skal enn fremur grípa til eftirfarandi ráðstafana, eftir því sem við á:

- a. veita slösuðum hverja þá hjálp sem honum er unnt,
- b. taka þátt í þeim aðgerðum til verndar umferðaröryggi sem óhappið gefur tilefni til,
- c. veita öðrum aðila sem á hlutdeild í slysinu, eða hefur orðið fyrir tjóni vegna þess, upplýsingar, samkvæmt beiðni, um nafn, kennitölu og heimilisfang,
- d. svo fljótt sem auðið er tilkynna lögreglu um atburðinn hafi vegfarandi valdið öðrum aðila minni háttar tjóni,
- e. svo fljótt sem auðið er tilkynna tjónþola eða lögreglu um tjón sem hann hefur valdið á eign eða hlut og enginn er á staðnum sem getur tekið við upplýsingum skv. c-lið.

Hafi vegfarandi látist eða slasast í umferðarslysi skal sá sem á hlut að því tilkynna lögreglunni um slysið svo fljótt sem auðið er.

Hafi vegfarandi látist eða slasast alvarlega í umferðarslysi má eigi raska vettvangi eða fjarlægja ummerki sem þýðingu geta haft fyrir rannsókn þess. Ef ökutæki veldur verulegri hættu fyrir umferð skal þó færa það úr stað.

III. KAFLI

Umferðarreglur fyrir gangandi vegfarendur.

15. gr.

Notkun gangstétta, göngustíga o.fl.

Gangandi vegfarandi skal nota gangstétt eða göngustíg. Vegöxl, hjólastíg og akbraut má nota ef gangstétt eða göngustígur er ekki til staðar eða ófær. Eftir vegöxl, hjólastíg eða akbraut skal að jafnaði gengið við vinstri vegarbrún miðað við gönguátt og ekki fleiri en tveir samhliða.

Ef gangandi vegfarandi leiðir reiðhjól eða létt bifhjól skal hann að jafnaði ganga við hægri vegarbrún. Hann má þó nota gagnstæða vegarbrún ef hann væri annars í hættu eða sérstakar aðstæður mæla með því.

16. gr.

Ganga yfir akbraut.

Gangandi vegfarandi sem ætlar yfir akbraut eða hjólastíg skal hafa sérstaka aðgát gagnvart ökutækjum sem nálgast. Hann skal fara yfir án óþarfrar tafar.

Þegar farið er yfir akbraut skal nota gangbraut eða aðra gönguþverun ef hún er nálæg. Sama á við um göng og brú fyrir gangandi vegfarendur. Að öðrum kosti skal ganga þvert yfir akbraut og að jafnaði sem næst vegamótum.

Þar sem umferð er stjórnað af lögreglu eða með umferðarljósum má einungis ganga yfir akbraut þegar grænt ljós er fyrir umferð gangandi vegfarenda eða lögreglan gefur til kynna með merkjagjöf að umferð gangandi sé heimil.

IV. KAFLI

Umferðarreglur fyrir ökumenn.

17. gr.

Notkun akbrauta.

Ökumaður skal aka á akbraut. Bannað er að aka eftir gangstétt, göngustíg, hjólastíg og göngugötu, sbr. þó 2. mgr. 27. gr., 1. mgr. 43. gr. og 2. mgr. 46. gr. Sama á við um almenna reiðstíga sem skipulagðir hafa verið á vegum sveitarfélags og eru merktir sem slíkir.

Þar sem sérstakar reinar eru fyrir mismunandi tegundir ökutækja mega þeir einir nota þá akrein sem ökutæki þeirra er ætluð en aðrir ekki. Þar sem merktar reinar eru fyrir hæga umferð skulu hægfarendur ökutæki nota þær reinar.

Veghaldara er heimilt, að fenginni umsögn lögreglu, að ákveða hvaða ökutæki megi almennt eða í einstökum tilvikum aka á sérreinum og skal sú ákvörðun tilgreind með umferðarmerkjum. Við ákvörðunina skal þess m.a. gætt að tekið sé tillit til umferðaröryggis vegfarenda, umhverfissjónarmiða og skilvirkni samgangna.

18. gr.

Hvar skal aka á vegi.

Ökumaður skal vera með ökutæki sitt eins langt til hægri og unnt er með tilliti til annarrar umferðar og aðstæðna að öðru leyti. Við akstur á vegi sem skipt er í akreinar í sömu akstursstefnu skulu ökumenn að jafnaði velja að aka á hægri akrein verði því við komið en nota vinstri akrein til að aka fram hjá öðru ökutæki, sbr. þó 5. mgr. 23. gr.

Ökutæki sem ekið er á eftir öðru ökutæki skal vera svo langt frá því að eigi sé hætt á árekstri þótt ökutækið sem er á undan stöðvist eða dregið sé úr hraða þess. Skal þess að jafnaði gætt að það taki eigi minna en þrjár sekúndur að aka bilið milli ökutækjanna.

Utan þéttbýlis skal ökutæki sem háð er sérstökum hraðareglum skv. 38. gr. vera svo langt frá næsta ökutæki á undan að þeir sem aka fram úr geti án hættu komist á milli þeirra að loknum framúrakstri.

Aka skal hægri megin við umferðareyju og þess háttar sem komið er fyrir á akbraut. Þó má aka vinstra megin ef það er gefið til kynna með umferðarmerki eða ekið er á akbraut með einstefnuakstri.

Haga má akstri ökutækis í vegavinnu eftir því sem þörf er á vegna vinnunnar, enda sé sýnd full aðgæsla.

19. gr.

Akstur á vegamótum og í beygjum og hringtorgum.

Ökumaður vélknúins ökutækis sem ætlar að beygja á vegamótum skal ganga úr skugga um að það sé unnt án hættu eða óþarfa óþæginda fyrir aðra. Hann skal sérstaklega gefa gaum að umferð gangandi og hjólandi vegfarenda, svo og umferð sem á móti og á eftir kemur, og

gefa stefnumerki í samræmi við fyrirhugaða akstursstefnu. Óheimilt er að skipta um akrein við eða á vegamótum.

Við hægri beygju ber að aka sem næst hægri brún akbrautar og skal beygjan tekin eins kröpp og unnt er. Við vinstri beygju skal aka sem næst miðlínu akbrautar og á akbraut með einstefnuakstri eins nálægt vinstri brún og unnt er. Beygjuna skal taka þannig að þegar ökutækið kemur út af vegamótum sé það hægra megin á akbrautinni sem beygt er inn á.

Tveir ökumenn sem koma úr gagnstæðum áttum á vegamót og ætla báðir að beygja til vinstri skulu aka vinstra megin hvor fram hjá öðrum þegar þeir mætast ef það er unnt án hættu eða óþæginda.

Þar sem ein beygjuakrein er inn á akbraut með tvær eða fleiri akreinar fyrir umferð í sömu akstursstefnu skal beygjan tekin svo sem hentugast er með tilliti til annarrar umferðar og fyrirhugaðrar akstursleiðar.

Ökumaður sem nálgast vegamót á akbraut með tvær eða fleiri akreinar í akstursstefnu sína skal í tæka tíð færa ökutæki sitt á þá akrein sem er hentugust með tilliti til annarrar umferðar og fyrirhugaðrar akstursleiðar. Þar sem tvær beygjureinar eru inn á akbraut með tvær eða fleiri akreinar fyrir umferð í sömu akstursstefnu skal sá sem velur hægri akrein í beygju koma inn á akrein lengst til hægri á akbraut sem ekið er inn á.

Ökumaður sem ekur að hringtorgi skal veita þeim sem eru í torginu forgang. Í hringtorgi sem skipt er í tvær akreinar skal ökumaður velja hægri akrein, ytri hring, ætli hann að aka út úr hringtorginu á fyrstu gatnamótum. Ökumaður á ytri hring skal veita þeim sem ekur á innri hring forgang út úr torginu. Óheimilt er að skipta um akrein við hringtorg eða á milli ytri og innri hrings í hringtorgi.

Eftir því sem við á gilda ákvæði greinar þessarar um akstur yfir akbraut eða af henni þótt ekki sé um vegamót að ræða.

20. gr.

Að snúa ökutæki, aka aftur á bak og skipta um akrein.

Áður en ökumaður snýr ökutæki eða ekur því aftur á bak skal hann ganga úr skugga um að það sé unnt án þess að það skapi hættu eða óþægindi fyrir aðra.

Áður en ökumaður ekur af stað frá vegarbrún, skiptir um akrein eða ekur á annan hátt til hliðar skal hann ganga úr skugga um að það sé unnt án hættu eða óþarfa óþæginda fyrir aðra. Sama gildir ef ökumaður ætlar að nema staðar eða draga snögglega úr hraða ökutækisins.

Ökumaður á aðrein skal aðlaga hraða ökutækis síns umferð á þeirri akrein sem hann ætlar inn á og fara af aðreininni strax og það er unnt án hættu eða óþarfa óþæginda. Ökumaður á akrein sem umferð af aðrein fer inn á skal auðvelda þeirri umferð akstur inn á akreinina.

Þar sem tvær samhliða akreinar renna saman í eina á vegi skulu ökumenn aka þannig að eitt ökutæki fari í senn af hvorri akrein eftir því sem við verður komið og umferðarmerki gefa það til kynna.

Frárein skal nota strax og komið er að henni til að draga úr hraða áður en beygt er.

Óheimilt er, án fullnægjandi ástæðu, að aka ökutæki þannig að það missi veggrip, þ.m.t. hliðarskrið og spól.

21. gr.

Akstur við biðstöð hópbifreiða í almenningssakstri o.fl.

Ökumaður sem í þéttbýli nálgast biðstöð þar sem hópbifreið í almenningssakstri hefur numið staðar skal draga úr hraða, færa sig yfir á vinstri akrein eða nema staðar ef nauðsyn ber til ef ökumaður hópbifreiðarinnar í almenningssakstri hefur gefið merki um að hann ætli

að aka af stað. Ökumaður hópþreifreiðarinnar í almenningsakstri skal eftir sem áður sýna sérstaka aðgát til að draga úr hættu.

Ökumaður sem nálgast merktá skólalífreið sem numið hefur staðar á biðstöð til að hleypa farþegum inn eða út skal sýna sérstaka aðgát. Sama á við þegar skólalífreið er ekið frá slíkum stað.

22. gr.

Þegar ökutæki mætast.

Þegar ökutæki mætast skal þeim ekið hægra megin hvoru fram hjá öðru og þess gætt að nægilegt hliðarbil sé milli þeirra. Aka ber varlega og sýna öðrum vegfarendum tillitssemi og nema staðar ef nauðsyn ber til. Ef hindrun er á hluta vegar skal sá ökumaður nema staðar, ef nauðsyn ber til, sem er þeim megin á akbrautinni sem hindrunin er. Ef ökutæki mætast þar sem vegur er svo mjór að hvorugt kemst fram hjá hinu áhættulaust skal sá ökumaður sem fyrstur kemur að njóta forgangs en sá sem síðar kemur að skal, ef kostur er, nema staðar, aka út af vegi eða aka aftur á bak.

Mæta má ökutæki í vegavinnu eins og best hentar, enda sé sýnd full aðgæsla.

23. gr.

Almennar reglur um framúrakstur.

Aka skal vinstra megin fram úr ökutæki. Þó skal aka hægra megin fram úr ökutæki ef ökumaður þess beygir til vinstri eða undirbýr greinilega vinstri beygju. Hjólreiðamaður og ökumaður léttis bifhjóls má aka hægra megin fram úr öðru ökutæki en reiðhjóli og léttu bifhjóli nema ökutækið á undan beygi til hægri eða undirbúi greinilega hægri beygju.

Ökumaður sem ætlar fram úr ökutæki skal ganga úr skugga um að það sé unnt án hættu og athuga sérstaklega:

- a. að akrein sú sem nota á til framúraksturs sé án umferðar á móti á nægilega löngum kafla og að ekki sé annað er hindri framúraksturinn,
- b. að sá sem á undan er hafi ekki gefið merki um að hann ætli að beygja til vinstri eða aka fram úr öðru ökutæki sem á undan er,
- c. hvort ökumaður sem á eftir ekur hafi byrjað akstur fram úr honum, og
- d. að hann geti komist inn í umferðarstrauminn á ný án óþæginda fyrir aðra þegar framúrakstri lýkur; þetta á þó eigi við um framúrakstur á akrein þar sem mótumferð er óheimil.

Sá sem ekur fram úr öðru ökutæki skal hafa nægilegt hliðarbil milli ökutækis síns og þess sem ekið er fram úr. Sé ekið fram úr reiðhjóli eða léttu bifhjóli skal hliðarbil að lágmarki vera 1,5 metrar.

Sá sem ekið hefur vinstra megin fram úr skal aka til hægri á ný svo fljótt sem unnt er án hættu eða óþæginda. Hann þarf þó ekki að aka til hægri ef ætlunin er að aka þá þegar fram úr enn öðru ökutæki og skilyrði til framúraksturs eru að öðru leyti fyrir hendi.

Þrátt fyrir ákvæði 1. mgr. 18. gr. má í þéttri umferð ökutækja á tveimur eða fleiri akreinum í sömu akstursstefnu, þar sem hraðinn ræðst af þeim sem á undan fara, aka hægra megin fram hjá ökutæki á annarri akrein. Þegar þannig stendur á má ekki skipta um akrein nema þess þurfi til að beygja á vegamótum, aka af akbraut, stöðva ökutæki eða leggja því.

Aka má fram hjá ökutæki ef öðru ökutækjanna er ekið á akrein sem ætluð er sérstakri tegund umferðar. Aka má fram hjá ökutæki í vegavinnu á þann hátt sem hentugastur er, enda sé sýnd full aðgæsla.

24. gr.

Aðgæsluskylda ökumanns við framúrakstur.

Þegar ökumaður verður þess var að ökumaður sem á eftir kemur ætlar að aka fram úr vinstra megin skal hann aka ökutæki sínu eins langt til hægri og unnt er og gefa stefnummerki til hægri þegar hann telur að öðrum sé óhætt að aka fram úr, sbr. þó 5. mgr. 23. gr. Má hann ekki auka hraðann eða torvela framúraksturinn á annan hátt.

Ef ökutæki er ekið hægt eða er fyrirferðarmikið og akbraut er mjó eða bugðótt eða umferð kemur á móti skal ökumaður gæta sérstaklega að umferð sem kemur á eftir. Ef það getur auðveldað framúrakstur skal hann aka til hliðar eins fljótt og unnt er, draga úr hraða og nema staðar ef þörf krefur.

25. gr.

Bann við framúrakstri.

Eigi má aka fram úr öðru ökutæki rétt áður en komið er að vegamótum eða á þeim. Sama gildir þegar komið er að gangbraut eða á henni. Óheimilt er að aka fram úr öðru vélknúnu ökutæki þegar óbrotin miðlína er á milli akreina þar sem ekið er í gagnstæðar áttir. Sama gildir um akstur þeim megin við heila línu þar sem hálf- eða fullbrotnar línur eru hinum megin við heilu línuna.

Heimilt er þó að aka fram úr öðru ökutæki ef skilyrði til framúraksturs eru að öðru leyti fyrir hendi og:

- a. ökutækin eru á akbraut með tveimur eða fleiri akreinum í akstursstefnu þeirra,
- b. ökutæki er beygt til vinstri, en þá skal ekið fram úr því hægra megin,
- c. umferð á vegamótum er stjórnað af lögreglu eða með umferðarljósum, og
- d. umferð við gangbraut er stjórnað af lögreglu eða með umferðarljósum, enda sé nægilegt útsýni yfir gangbrautina.

Eigi má aka fram úr öðru ökutæki þegar vegsýn er skert vegna hæðar, beygju á vegi eða af öðrum ástæðum nema unnt sé að aka fram úr á akrein þar sem umferð á móti er óheimil.

Ákvæði greinarinnar eiga ekki við um akstur fram úr reiðhjóli og léttu bifhjóli þegar því er ekið við brún vegar.

26. gr.

Skylda til að veita öðrum forgang.

Ökumaður skal hafa sérstaka aðgát við vegamót.

Þegar ekið er inn á veg eða yfir veg skal ökumaður veita umferð ökutækja, gangandi og hjólandi á þeim vegi forgang ef það er gefið til kynna með umferðarmerki um biðskyldu eða stöðvunarskyldu.

Ökumaður skal veita umferð forgang hvarvetna þar sem ekið er inn á veg af bifreiðastæði, lóð eða landareign, bensínstöð eða svipuðu svæði utan vegar eða af vegslóða, stíg, göngu-götu, vistgötu, heimreið, vegöxl eða yfir gangstíg, gangstétt eða hjólastíg.

Þegar ökumenn stefna svo að leiðir þeirra skerast á vegamótum, opnum svæðum eða svipuðum stöðum skal sá þeirra sem hefur hinn sér á hægri hönd veita honum forgang nema annað leiði af 19. gr.

Ökumaður sem sker sérrein skal veita umferð á sérreinni forgang sé ekki annað gefið til kynna með vegmerkingum, umferðarmerkingum eða umferðarljósum.

Ökumaður sem á að veita öðrum forgang skal gefa greinilega til kynna að hann muni veita forgang með því að draga úr hraða í tæka tíð eða nema staðar. Hann má því aðeins aka áfram að það sé unnt án hættu eða óþæginda fyrir önnur ökutæki miðað við hvar þau eru á vegi og hver fjarlægð þeirra er og hraði.

Þegar ökumaður ætlar að beygja á vegamótum ber honum að veita forgang þeirri umferð sem á móti kemur svo og gangandi vegfarendum, hjólreiðamönnum og öikumönnum á léttu bifhjóli í flokki I, sem fara þvert yfir akbraut þá sem hann ætlar að fara á. Sama á við um akstur yfir eða af akbraut þar sem eigi eru vegamót.

Þegar ökumaður ætlar að beygja þvert á hjólarein ber honum að veita forgang umferð hjólreiðamanna á hjólareininni.

Ökumaður sem nálgast eða ekur inn á vegamót skal haga akstri sínum þannig að hann valdi ekki umferð á veginum sem hann fer yfir óþarfa óþægindum ef hann þarf að nema þar staðar.

Á vegamótum þar sem umferð er stjórnað með umferðarljósum má ökumaður eigi aka inn á vegamótin á grænu ljósi ef honum má vera ljóst af aðstæðum í umferðinni að hann muni eigi komast yfir vegamótin áður en grænt ljós kviknar fyrir umferð úr þverstæðri átt. Á sama hátt má eigi aka af stað eftir að grænt ljós hefur kviknað hafi umferð úr þverstæðri átt ekki komist út af gatnamótunum.

27. gr.

Sérstakar skyldur gagnvart gangandi vegfarendum.

Ökumaður sem mætir eða ekur fram hjá gangandi vegfaranda skal gefa honum tíma til að víkja til hliðar og veita honum nægilegt rými á veginum.

Ökumaður sem ekur yfir gangstétt, göngustíg eða inn á akbraut frá lóð eða svæði við veginn skal bíða meðan gangandi vegfarandi fer fram hjá. Sama á við um akstur inn á eða yfir göngugötu. Við beygju á gatnamótum má ökumaður ekki valda gangandi vegfaranda, sem fer yfir akbraut þá sem beygt er inn á, hættu eða óþægindum. Sama á við um akstur yfir akbraut eða af henni þar sem ekki eru vegamót.

Við gönguþverun þar sem umferð er stjórnað af lögreglu eða með umferðarljósum skal ökumaður bíða eftir gangandi vegfaranda sem er á gangbrautinni á leið yfir akbrautina þótt umferð sé að öðru leyti heimil í akstursstefnu ökumannsins. Ef gönguþverunin er við gatnamót og ökumaður kemur að henni úr beygju á gatnamótunum skal hann aka hægt og bíða meðan gangandi vegfarandi sem er á þveruninni eða á leið út á hana kemst fram hjá.

Ökumaður sem nálgast gangbraut þar sem umferð er ekki stjórnað af lögreglu eða með umferðarljósum skal aka þannig að það valdi ekki gangandi vegfaranda á gangbrautinni eða á leið út á hana hættu eða óþægindum. Skal ökumaður nema staðar, ef nauðsynlegt er, til að veita hinum gangandi færi á að komast yfir akbrautina.

Ökumaður skal ekki nema staðar á gangbraut.

Við biðstöð hópþreifriða í almenningsakstri sem liggur við hjólastíg, þar sem farþegum er hleypt úr hópþreifriðum út á hjólastígin, skal hjólreiðamaður sýna sérstaka aðgæslu og víkja fyrir farþegum.

28. gr.

Stöðvun ökutækis og lagning þess.

Eigi má stöðva ökutæki eða leggja því þannig að valdið geti hættu eða óþarfa óþægindum fyrir aðra umferð.

Á vegi má einungis stöðva ökutæki eða leggja því hægra megin. Þar sem einstefnuakstur er má þó setja aðrar reglur, sbr. 1. mgr. 84. gr. Utan þéttbýlis má einungis stöðva eða leggja ökutæki hægra megin miðað við akstursstefnu. Þó má stöðva eða leggja ökutæki vinstra megin ef ómögulegt reynist að stöðva eða leggja því hægra megin á vegi. Stöðva skal ökutæki eða leggja því við ystu brún akbrautar og samhliða henni eða utan hennar, ef unnt er.

Eigi má stöðva vélknúid ökutæki eða leggja því á stöðum sem ekki eru ætlaðir fyrir umferð slíkra ökutækja, svo sem gangstétt, göngustíg, göngugötu, hjólarein eða hjólastíg nema annað sé ákveðið, sbr. 1. mgr. 84. gr. Sama á við um umferðareyjar, grassvæði og aðra svipaða staði.

Þegar ökumaður yfirgefur vélknúid ökutæki skal hann stöðva vél þess og búa svo um að það geti ekki runnið sjálfkrafa eða aðrir látið það fara af stað.

Opna skal dyr ökutækis þannig að ekki valdi hættu eða óþarfa óþægindum. Sama á við þegar farið er í eða úr ökutæki, svo og við fermingu og affermingu.

29. gr.

Sérstakar reglur um bann við stöðvun eða lagningu ökutækis.

Eigi má stöðva ökutæki eða leggja því:

- a. á gangbraut eða innan 5 metra frá henni,
- b. á vegamótum eða innan 5 metra frá næstu brún akbrautar á þvervegi,
- c. þannig að skyggi á umferðarmerki eða umferðarljós,
- d. í veggöngum, undir brú eða á brú, nema sérstaklega sé ráð fyrir því gert,
- e. í eða við blindhæð eða beygju eða annars staðar þar sem vegsýn er skert,
- f. þar sem akbraut er skipt í akreinar með óbrotinni mið- eða deililínu milli akreina eða svo nálægt slíkri línu að torveldi akstur inn á rétta akrein, og
- g. á hringtorgi.

Að undanskildum þeim ökutækjum sem stæði eru ætluð er bannað að stöðva eða leggja ökutæki á eftirtöldum stæðum:

- a. á merktu stæði fyrir ökutæki fatlaðs fólks,
- b. á biðstöð hóp bifreiða innan 15 metra frá merki,
- c. á merktu stæði fyrir leigubifreið, vörubifreið eða hóp bifreið,
- d. á merktu stæði ætluðu bifreið til rafhleðslu,
- e. á merktu stæði ætluðu lögreglu eða sjúkrabifreið,
- f. á merktu stæði ætluðu reiðhjóli,
- g. á merktu stæði ætluðu bifhjóli, og
- h. á merktu stæði ætluðu fólksbifreiðum.

Eigi má leggja ökutæki:

- a. að hluta eða í heild fyrir framan innkeyrslu að húsi eða lóð,
- b. við hlið ökutækis sem stendur við brún akbrautar, annars en reiðhjóls eða léttis bifhjóls,
- c. í snúningshaus botnlangagötu,
- d. þannig að hindri aðgang að öðru ökutæki eða færslu þess af staðnum, og
- e. við vatnshana slökkviliðs.

Veghaldari eða eftir atvikum landeigandi getur, að höfðu samráði við lögreglu, bannað stöðu eftirvagna, báta, húsbíla og annarra svipaðra tækja á götum og almennum bifreiðastæðum sem þykja valda óþægindum, óþrifnaði eða hættu.

30. gr.

Undantekningar varðandi stöðvun og lagningu ökutækja.

Ákvæði 28. og 29. gr. gilda ekki um ökutæki í vegavinnu, enda sé nauðsynlegt að stöðva það eða leggja því vegna vinnunnar og fullnægjandi varúðarráðstafanir gerðar. Sama á við um ökutæki lögreglu, slökkviliðs eða sjúkraflutninga eða ökutæki ætlað sambærilegri þjónustu.

31. gr.

Akstur, stöðvun eða lagning ökutækis utan vega í þéttbýli.

Í þéttbýli má ekki í heimildarleysi aka, stöðva eða leggja vélknúnu ökutæki utan vega á svæði sem ekki er ætlað fyrir umferð vélknúinna ökutækja.

Ákvæði 1. mgr. gildir þó ekki um akstur lögreglu og slökkviliðs, akstur vegna sjúkraflutninga eða annan sambærilegan akstur.

32. gr.

Skyldur ökumanns þegar ökutæki hefur stöðvast í sérstöku tilviki.

Nú stöðvast ökutæki vegna umferðaróhapps eða vélarbilunar eða af öðrum orsökum á stað þar sem bannað er að stöðva ökutæki eða leggja því. Skal þá flytja það á viðeigandi stað eins fljótt og unnt er nema annað leiði af ákvæði 3. mgr. 14. gr. Hafi ökutæki stöðvast á þannig stað eða svo að hættu eða óþægindi stafi af fyrir umferðina skal ökumaður gera ráðstafanir með hættuljósi og viðvörunarþríhyrningi til að vara aðra vegfarendur við þar til það hefur verið flutt brott. Tilkynna skal til lögreglu staðsetningu ökutækisins ef nauðsyn ber til.

Ráðherra getur sett í reglugerð nánari ákvæði um viðvörunarbúnað ökutækis sem stöðvast í sérstöku tilviki, notkun hans og til hvaða flokka ökutækja reglurnar ná.

33. gr.

Merki og merkjagjöf.

Þegar nauðsynlegt er, til að koma í veg fyrir eða afstýra hættu, skal ökumaður gefa hljóð- eða ljósmerki eða á annan hátt vekja athygli annarra vegfarenda á hættunni. Merki skal gefa þannig að sem minnstum óþægindum valdi og ekki að nauðsynjalausu. Hljóðmerki í tengslum við framúrakstur má einungis nota utan þéttbýlis. Hljóðmerki má eigi nota lengur en nauðsyn ber til. Þegar myrkur er eða birtu er tekið að bregða skal ökumaður vélknúins ökutækis gefa ljósmerki í stað hljóðmerkis nema hættu sé yfirvofandi. Ljósmerki skal gefa með því að blikka aðalljósum.

Ökumaður skal með góðum fyrirvara veita öðrum vegfarendum leiðbeiningar um breytingu á fyrirhugaðri akstursstefnu sinni. Leiðbeiningar eru veittar með því að gefa stefnumerki með stefnuljósi á vélknúnu ökutæki, en annars með því að rétta út hönd.

Stefnumerki skal gefa áður en ökumaður:

- a. beygir á vegamótum,
- b. ekur inn á og eftir frárein,
- c. ekur af aðrein og inn á veg,
- d. ekur að eða frá brún vegar,
- e. skiptir um akrein,
- f. ekur fram úr öðru ökutæki og aftur inn á sömu akrein eftir framúrakstur,
- g. vill gefa öðrum ökumanni til kynna að honum sé óhætt að aka fram úr,
- h. ekur inn í eða út úr bifreiðastæði,
- i. ekur út úr hringtorgi,
- j. ekur á ytri hring torgs fram hjá gatnamótum af torginu, eða
- k. breytir akstursstefnu við akstur aftur á bak.

Í öðrum tilvikum en greinir í a–k-lið 3. mgr. skal ökumaður enn fremur á sama hátt gefa stefnumerki ef hann má ætla að slíkt geti komið öðrum vegfarendum að gagni eða stuðlað að gagnkvæmum skilningi vegfarenda á milli um akstursstefnu.

Ökumaður sem stöðvar eða dregur snögglega úr hraða ökutækis skal gefa merki öðrum til leiðbeiningar. Merkið skal gefa með hendljósi eða hættuljósi á vélknúnu ökutæki, en annars með því að rétta upp hönd.

Merki skv. 3. og 4. mgr. skal gefið tímanlega og á greinilegan og ótvíræðan hátt áður en stefnu ökutækis er breytt, snögglega dregið úr hraða þess eða það er stöðvað. Merkjagjöf skal hætt þegar hún á ekki lengur við.

34. gr.

Ljósanotkun.

Við akstur vélknúins ökutækis skulu lögboðin ökuljós ávallt vera tendruð.

Við akstur annarra ökutækja en vélknúinna, svo sem reiðhjóla, skulu lögboðin ljós vera tendruð í rökkri, myrkri eða ljósaskiptum og þegar birta er ófullnægjandi vegna veðurs eða af öðrum ástæðum, hvort heldur er til að ökumaður sjái nægilega vel fram á veginn eða til að aðrir vegfarendur sjái ökutækið.

Nota skal háan ljósgeisla þegar vegsýn ökumanns nægir ekki til að aka örugglega með lágum ljósgeisla miðað við ökuhraða.

Háan ljósgeisla má eigi nota:

- þegar ekið er um nægilega vel lýstan veg,
- þegar ekið er á móti öðru ökutæki, þannig að valdið geti ökumanni þess glýju, eða
- þegar ekið er svo skammt á eftir öðru ökutæki að ljósgeislinn geti valdið ökumanni óþægindum, að því tilskildu að ökumaður sem á eftir kemur geti ekið örugglega miðað við hraða ökutækisins og birtu að öðru leyti.

Nota skal lágan ljósgeisla þegar ekki er skylt eða heimilt að nota háan ljósgeisla.

Ökuljós má eigi nota þannig að valdið geti öðrum vegfarendum óþægindum eða glýju.

Utan þéttbýlis má nota þokuljós í stað eða ásamt lágum ljósgeisla í þoku, þéttri úrkomu eða skafrenningi.

Eigi má nota annan ljósabúnað eða glitmerki en boðið er eða heimilað í lögum þessum eða reglum settum samkvæmt þeim.

35. gr.

Hættuljós og viðvörunarþríhyrningar.

Ef nokkur kostur er skulu hættuljós vera tendruð ef ökutæki stöðvast eða því er lagt af óviðráðanlegum orsökum á akbraut og skulu önnur ljós ekki vera tendruð. Í slíkum aðstæðum skal ávallt setja upp viðvörunarþríhyrning.

Nota má hættuljós í akstri til að vara við hættu á vegi.

V. KAFLI

Ökuhraði.

36. gr.

Almennar reglur.

Ökuhraða skal jafnan miða við aðstæður með sérstöku tilliti til öryggis annarra. Ökumaður skal þannig miða hraðann við gerð og ástand vegar, veður, birtu, ástand ökutækis og hleðslu, svo og umferðaraðstæður að öðru leyti. Hraðinn má aldrei vera meiri en sá hámarkshraði sem ákveðinn hefur verið á vegi. Ökumaður skal haga akstri þannig að hann hafi fullt vald á ökutækinu og geti stöðvað það á þeim hluta vegar sem fram undan er og hann sér yfir og áður en komið er að hindrun. Þegar skipt er frá háum ljósgeisla í lágan skal aðlaga ökuhraða hinni breyttu vegsýn.

Sérstök skylda hvílir á ökumanni að aka nægilega hægt miðað við aðstæður:

- a. í þéttbýli,
- b. þegar útsýni er takmarkað vegna birtu eða veðurs,
- c. við vegamót, í hringtorgum og í beygjum,
- d. áður en komið er að gangbraut,
- e. við blindhæð eða annars staðar þar sem vegsýn er skert,
- f. þegar hætta er á að ljós valdi glýju,
- g. þegar ökutæki mætast á mjóum vegi,
- h. þegar vegur er blautur eða háll,
- i. þegar ökutæki nálgast hópþreifreið í almenningsakstri, hópþreifreið eða merкта skólabilþreifreið sem numið hefur staðar til þess að hleypa farþegum inn eða út,
- j. þegar ökutæki nálgast reiðhjól á eða við veg,
- k. þegar ökutæki nálgast gangandi vegfaranda á eða við veg og skal sérstaka aðgæslu hafa ef barn er á ferð,
- l. þegar ökutæki nálgast aldraðan eða fatlaðan vegfaranda eða vegfaranda sem ber auðkenni sjónskertra,
- m. þegar ökutæki nálgast búfé á eða við veg,
- n. þar sem vegavinna fer fram, og
- o. þar sem umferðaróhapp hefur orðið.

Ökumaður má eigi að óþörfu aka svo hægt eða hemla svo snögglega að tefji eðlilegan akstur annarra eða skapi hættu.

Þegar vegur er blautur skal ökumaður, eftir því sem unnt er, aka þannig að vegfarendur verði ekki fyrir vatns- eða aurslettum.

37. gr.

Almennar hraðatakmarkanir.

Hraðamörk á vegum skulu m.a. ákveðin að teknu tilliti til umferðaröryggis vegfarenda, umhverfissjónarmiða og skilvirkni samgangna.

Í þéttbýli má hámarksökuhraði ekki vera meiri en 50 km á klst. nema sérstakar ástæður mæli með hærri hraðamörkum og umferðarmerki gefi það til kynna.

Utan þéttbýlis má hámarksökuhraði ekki vera meiri en 80 km á klst. á vegum með malar-slitlagi, en 90 km á klst. á vegum með bundnu slitlagi, nema umferðarmerki gefi annað til kynna.

Ákveða má hærri hraðamörk á vegum, þó eigi hærri en 110 km á klst. ef akstursstefnur eru aðgreindar og aðstæður að öðru leyti leyfa, enda mæli veigamikil sjónarmið um umferðaröryggi eigi gegn því. Á vegum með aðskildar akstursstefnur þar sem hámarkshraði hefur verið ákveðinn hærri en 90 km á klst. er umferð gangandi, hjólandi og léttra bifhjóla í flokki I ekki heimil, enda séu gangstéttir, göngustígar, hjólastígar eða aðrar leiðir til staðar.

Ákveða má lægri hraðamörk þar sem æskilegt þykir til öryggis eða af öðrum ástæðum.

Á afmörkuðum bifreiðastæðum skal hámarksökuhraði vera 15 km á klst.

Hámarksökuhraði skal tilgreindur í heilum tugum, að undanteknum hámarksökuhraðanum 15 km á klst.

Ráðherra setur í reglugerð, að fengnum tillögum Vegagerðarinnar, nánari ákvæði um þær tegundir vega þar sem heimilt er að ákveða lægri eða hærri hámarkshraða, þar á meðal um rafræna stjórnun hraða á vegum.

38. gr.

Lægri hámarkshraði ökutækis.

Ráðherra er heimilt að setja í reglugerð ákvæði um sérstakan lægri hámarkshraða vélknúins ökutækis en segir í 37. gr. ef þess er þörf vegna hönnunar eða notkunar ökutækisins.

VI. KAFLI

Sérreglur um akstursíþróttir og aksturskeppni.

39. gr.

Leyfisveitingar og almennar reglur um aksturskeppni.

Leita skal leyfis lögreglu til að stunda akstursíþróttir. Ef um akstursíþróttir á vegi er að ræða skal að auki leita samþykkis veghaldara. Ef um akstursíþróttir utan vega er að ræða skal að auki leita samþykkis viðkomandi sveitarstjórnar og, eftir atvikum, landeiganda. Heimilt er að binda slíkt leyfi skilyrðum um að leyfishafi annist öryggisgæslu, lokanir og merkingar þær sem nauðsynlegar eru til að tryggja öryggi keppenda, áhorfenda og annarra.

Við undirbúning og framkvæmd aksturskeppni eða sýningar ber að taka tillit til þess að keppnin og annar akstur keppenda valdi öðrum ekki verulegum óþægindum eða hættu eða skemmdum á vegi eða náttúruspjöllum. Sama gildir þegar stundaðar eru æfingar í akstursíþróttum.

Keppnis- eða sýningarhaldari er ábyrgur fyrir skemmdum á vegum og öðrum mannvirkjum svo og á náttúru sem hljótast af aksturskeppni eða öðrum akstri keppenda eða starfsmanna við keppni. Ökumaður ber sömu ábyrgð við æfingar.

Lögreglu er heimilt að veita undanþágu frá ákvæðum umferðarlaga um hámarkshraða, skyldu um aðgæslu, hvar aka skuli á vegi, ljósanotkun og gerð og búnað ökutækja og ákvæðum um fyrirmæli gefin með umferðarljósum, skiltum eða yfirborðsmerkingum að því er varðar ökutæki sem taka þátt í akstursíþróttum á vegi, enda verði þá umferð annarra ökutækja þar bönnuð og aðrar viðeigandi öryggisráðstafanir gerðar.

Ákvæði 1.–4. mgr. gilda um hjóltreiddakeppni á vegum.

Ráðherra setur í reglugerð nánari ákvæði um akstursíþróttir, og eftirlit með aksturskeppnum og framkvæmd þeirra, og hjóltreiddakeppnir, svo og um gerð verklagsreglna á grundvelli alþjóðlegra reglna um akstursíþróttir sem hafðar skulu til hliðsjónar við veitingu leyfa.

40. gr.

Akstur barna á æfingasvæði og í skemmtigörðum.

Lögreglu er heimilt að leyfa akstur barna og fullorðinna á þar til gerðum æfingasvæðum.

Börn frá fimm ára aldri mega aka rafbílum sem sérstaklega eru hannaðir fyrir börn á æfingasvæðum, sbr. 1. mgr. Með sama hætti mega einstaklingar sem náð hafa tíu ára aldri eða eru a.m.k. 140 sm á hæð aka öðrum gerðum vélknúinna leiktækja á sérstökum svæðum í skemmtigörðum.

41. gr.

Undanþága til æfinga og keppni vegna aldurs.

Að fengnu leyfi lögreglu er heimilt að víkja frá ákvæðum laga þessara um ökuskírteini og lágmarksaldur ökumanna við æfingar og keppni á lokuðum svæðum eða afmörkuðum svæðum utan vega. Undanþága þessi gildir þó ekki um þann sem sviptur hefur verið ökurétti.

Undanþága fyrir þann sem ekki hefur náð 18 ára aldri skal háð skriflegu samþykki foreldris eða annars forsjármanns.

Nánar skal kveðið á um lágmarksaldur ökumanna miðað við ökutæki samkvæmt þessari grein í reglugerð sem ráðherra setur.

VII. KAFLI

Sérreglur fyrir reiðhjól.

42. gr.

Sérreglur fyrir reiðhjól.

Hjólreiðamaður skal að jafnaði hjóla í akstursstefnu á hjólastíg eða hjólarein eða hægra megin á akrein þeirri sem lengst er til hægri á akbraut sem er ætluð almennri umferð.

Hjólreiðamenn skulu hjóla í einfaldri röð. Þar sem nægilegt rými er mega tveir þó hjóla samhliða ef það er unnt án hættu eða óþæginda fyrir aðra vegfarendur. Ef gefið er merki um framúrakstur mega hjólreiðamenn eigi hjóla samhliða nema aðstæður leyfi eða nauðsyn krefji.

Hjólreiðamaður skal sýna sérstaka aðgát við vegamót og þar sem akbraut og stígar skerast.

Hjólreiðamaður má ekki hanga í öðru ökutæki á ferð eða halda sér í ökumann eða farþega annars ökutækis.

Í reglugerð sem ráðherra setur skv. 80. gr. skal kveðið á um flutning farþega og farms á reiðhjóli.

Ganga skal þannig frá reiðhjóli sem er lagt að eigi stafi hætta eða truflun af.

43. gr.

Undanþáguheimildir fyrir hjólreiðamenn.

Heimilt er að hjóla á gangstétt, göngustíg eða göngugötu, enda valdi það ekki gangandi vegfarendum hættu eða óþægindum eða sveitarstjórn hefur ekki sérstaklega lagt bann við því. Ef hjólastígur er samhliða gangstétt eða göngustíg skal að jafnaði notast við hjólastígin. Þó er í slíkum tilvikum heimilt að hjóla á gangstétt eða göngustíg ef fyllsta öryggis er gætt og ekki er hjólað hraðar en sem nemur eðlilegum gönguhraða.

Hjólreiðamaður á gangstétt, göngustíg eða göngugötu skal víkja fyrir gangandi vegfarendum. Hann skal gæta ýrustru varkárni og ekki hjóla hraðar en svo að hann geti vikið úr vegi fyrir gangandi vegfarendum sem eiga leið um. Hann skal gefa hljóðmerki þegar hann nálgast gangandi vegfarendur ef ætla má að þeir verði hans ekki varir.

Ef hjólreiðamaður á gangstétt þverar akbraut skal hann gæta að því að hjóla eigi hraðar en sem nemur venjulegum gönguhraða. Sama á við um hjólreiðamann sem þverar akbraut á gangbraut.

Á vegi þar sem leyfður hámarkshraði er ekki meiri en 30 km á klst. er hjólreiðamanni heimilt að hjóla á miðri akrein, enda gæti hann fyllsta öryggis og haldi hæfilegum hraða.

Hjólreiðamaður á vegi má til framúraksturs nota akreinina við hlið akreinar lengst til hægri ef eigi er unnt að fara fram úr hægra megin.

44. gr.

Börn og reiðhjól.

Barn yngra en níu ára má ekki hjóla á akbraut nema undir leiðsögn og eftirliti manns sem náð hefur 15 ára aldri.

Hjólreiðamaður sem náð hefur 15 ára aldri má reiða börn yngri en sjö ára, enda séu þeim ætluð sérstök sæti og þannig um búíð að ekki stafi hætta af hjólteinunum.

VIII. KAFLI

Sérreglur fyrir bifhjól og torfærutæki.

45. gr.

Almennar reglur um akstur bifhjóla.

Bifhjóli má ekki aka samhliða öðru ökutæki, nema þegar ekið er samhliða öðru bifhjóli á tveimur hjólum, án hliðarvagns, á sömu akrein í þéttbýli, enda sé hámarkshraði þar eigi meiri en 50 km á klst. og aðstæður leyfa slíkt.

Á bifhjóli og hliðarvagni þess má ekki flytja fleiri farþega en ökutækið er ætlað til. Farþega á bifhjólinu er óheimilt að sitja fyrir framan ökumann.

Óheimilt er að flytja farþega á léttu bifhjóli nema ökumaður sé 20 ára eða eldri, enda sé bifhjólið til þess ætlað.

Barn sjö ára eða yngra sem er farþegi á bifhjóli skal sitja í sérstöku sæti því ætluðu. Barn eldra en sjö ára skal ná með fætur niður að fótþvílum bifhjóls, en að öðrum kosti á 1. másl. við. Ráðherra er heimilt í reglugerð að kveða á um gerð og notkun viðurkennds öryggis- og verndarbúnaðar fyrir börn sem eru farþegar á bifhjóli.

Ökumaður og farþegi bifhjóls skulu að jafnaði hafa báða fætur á fótstigum eða fótþvílum og ökumaður báðar hendur á stýri og að jafnaði bæði (öll) hjól bifhjólsins á vegi þegar það er á ferð.

46. gr.

Sérreglur um akstur léttra bifhjóla í flokki I.

Léttum bifhjólum í flokki I má eigi aka samsíða.

Heimilt er að aka léttu bifhjóli í flokki I á hjólastíg, hjólarein, gangstétt, gangbraut, göngustíg og göngugötu, enda valdi það ekki hættu eða óþægindum eða veghaldari hefur ekki lagt við því bann. Ef hjólastígur er samhliða göngustíg er einungis heimilt að aka á hjólastígnum. Ökumaður á gangstétt, gangbraut, göngustíg eða göngugötu skal víkja fyrir gangandi vegfarendum. Hann skal gæta ýtrustu varkárni og ekki aka hraðar en svo að hann geti vikið úr vegi fyrir gangandi vegfarendum sem eiga leið um. Hann skal gefa hljóðmerki þegar hann nálgast gangandi vegfarendur ef ætla má að þeir verði hans ekki varir.

Ef ökumaður á léttu bifhjóli í flokki I á gangstétt þverar akbraut skal hann gæta að því að aka eigi hraðar en sem nemur venjulegum gönguhraða. Sama á við um ökumann á léttu bifhjóli í flokki I sem þverar akbraut á gangbraut.

Að öðru leyti eiga reglur 45. gr. einnig við um akstur léttra bifhjóla í flokki I.

47. gr.

Almennar reglur um akstur torfærutækja.

Eigi má aka torfærutæki á vegi sem ekki er einkavegur. Þó má sá sem þarf að aka yfir veg aka eftir veginum skemmstu leið sem hentug er, enda geri aðstæður utan vegar það nauðsynlegt. Skal ökumaður torfærutækis í slíkum tilvikum víkja fyrir öðrum vegfarendum á veginum og nema staðar áður en hann fer inn á veg.

Ákvæði 1. mgr. gildir eigi um akstur í þágu öryggis- eða heilsugæslu.

IX. KAFLI

Bann við akstri undir áhrifum áfengis, ávana- og fíkniefna o.fl.

48. gr.

Veikindi, áfengisáhrif o.fl.

Ökumaður skal vera líkamlega og andlega fær um að stjórna ökutæki því sem hann fer með.

Enginn má stjórna eða reyna að stjórna ökutæki ef hann vegna veikinda, hrörmunar, elli-hrumleika, ofreynslu, svefnleysis eða neyslu áfengis eða annarra örvandi eða deyfandi efna eða af öðrum orsökum er þannig á sig kominn að hann er ekki fær um að stjórna ökutækinu örugglega.

Eigi má fela manni í því ástandi sem um ræðir í 2. mgr. stjórn ökutækis.

Enginn má neyta áfengis eða annarra örvandi eða deyfandi efna við stjórn vélknúns ökutækis.

Tóbaksreykingar og notkun rafrettna eru bannaðar við stjórn bifreiðar til farþegaflutninga í atvinnuskyni.

Ráðherra er heimilt að kveða á um vanhæfismörk með nánari hætti í reglugerð, þ.e. hve-nær ökumaður teljist vera óhæfur til að stjórna ökutæki vegna neyslu lyfja.

49. gr.

Bann við ölvunarakstri.

Enginn má stjórna eða reyna að stjórna vélknúnu ökutæki ef hann er undir áhrifum áfengis.

Ef vínandamagn í blóði ökumanns nemur 0,20‰, en er minna en 1,20‰, eða magn vínanda í lofti sem hann andar frá sér nemur 0,1 milligrammi í lítra lofts, en er minna en 0,60 milligrömm, eða ökumaður er undir áhrifum áfengis þótt magn vínanda í blóði hans eða útöndun sé minna telst hann ekki geta stjórnað ökutæki örugglega.

Ef magn vínanda í blóði ökumanns nemur 1,20‰ eða meira eða vínandamagn í lofti sem hann andar frá sér nemur 0,60 milligrömmum í lítra lofts eða meira telst hann óhæfur til að stjórna ökutæki.

Nú hefur ökumaður neytt áfengis við akstur eða fyrir hann þannig að vínandamagn í blóði hækkar eftir að akstri lauk, og skal þá litið svo á sem hið aukna vínandamagn hafi verið í blóði hans við aksturinn.

Það leysir ökumann ekki undan sök þótt hann ætli vínandamagn minna en um ræðir í 2. og 3. mgr.

Enginn má hjóla eða reyna að hjóla eða stjórna eða reyna að stjórna hesti ef hann er undir svo miklum áhrifum áfengis eða annarra örvandi eða deyfandi efna að hann getur ekki stjórnað hjólinu eða hestinum örugglega.

Ekki má fela manni í því ástandi sem að framan greinir stjórn ökutækis.

50. gr.

Bann við akstri undir áhrifum ávana- og fíkniefna og lyfja.

Enginn má stjórna eða reyna að stjórna vélknúnu ökutæki ef hann er undir áhrifum ávana- og fíkniefna sem bönnuð eru á íslensku yfirráðasvæði samkvæmt lögum um ávana- og fíkniefni og reglugerðum settum samkvæmt þeim eða ef hann telst óhæfur til að stjórna ökutæki vegna neyslu lyfja, sbr. 6. mgr. 48. gr.

Mælist ávana- og fíkniefni eða lyf skv. 1. mgr., sbr. 6. mgr. 48. gr., í blóði ökumanns telst hann vera undir áhrifum ávana- og fíkniefna eða lyfja og óhæfur til að stjórna ökutæki örugglega.

Enginn má hjóla eða reyna að hjóla eða stjórna eða reyna að stjórna hesti ef hann er undir áhrifum ávana- og fíkniefna eða lyfja skv. 1. mgr.

Eigi má fela manni sem er undir áhrifum ávana- og fíkniefna eða lyfja skv. 1. mgr. stjórn ökutækis.

51. gr.

Tilkynningarskylda vegna gruns um ölvunarakstur o.fl.

Þegar maður hefur neytt áfengis á veitingastað og veitingamaður eða starfsmenn hans vita eða hafa ástæðu til að ætla að hann sé stjórnandi ökutækis og að hann sé vegna áfengisneyslu ekki fær um að stjórna ökutækinu örugglega ber þeim að reyna að hindra hlutaðeigandi í því að aka ökutækinu með því m.a. að gera lögreglunni viðvart.

Eigi má selja eða afhenda ökumanni vélknúins ökutækis eldsneyti eða annað sem þarf til aksturs ef hann er augljóslega undir áhrifum áfengis eða ávana- og fikniefna. Afgreiðslumanni sem veit eða hefur ástæðu til að ætla að ökumaður ætli að aka ökutækinu er skylt að reyna að koma í veg fyrir brotið með því m.a. að gera lögreglunni viðvart.

52. gr.

Öndunarpróf, öndunarsýni, blóðsýni o.fl.

Ökumanni vélknúins ökutækis er skylt að kröfu lögreglu að gangast undir öndunarpróf og láta í té svita- og munnvatnssýni með þeim hætti sem lögregla ákveður ef:

- a. ástæða er til að ætla að hann hafi brotið gegn ákvæðum 2. eða 4. mgr. 48. gr., sbr. 49. og 50. gr.,
- b. ástæða er til að ætla að hann hafi brotið gegn öðrum ákvæðum þessara laga eða reglna sem settar eru samkvæmt þeim, enda sé þar kveðið á um heimild til töku öndunar-, svita- eða munnvatnssýna,
- c. hann hefur átt hlut að umferðarslysi eða óhappi, hvort sem hann á sök á því eða ekki, eða
- d. hann hefur verið stöðvaður við umferðareftirlit.

Lögreglan getur fært ökumann til rannsóknar á öndunar-, svita- og munnvatnssýni eða til blóð- og þvagrannsóknar ef ástæða er til að ætla að hann hafi brotið gegn ákvæðum 2. eða 4. mgr. 48. gr., sbr. 49. og 50. gr., eða hann neitar lögreglunni um að gangast undir öndunarpróf eða láta í té svita- eða munnvatnssýni eða er ófær um það. Liggi fyrir grunur um önnur brot en akstur undir áhrifum áfengis getur lögreglan auk þess fært ökumann til læknisskoðunar. Sama á við þegar grunur er um akstur undir áhrifum áfengis og sérstakar ástæður mæla með því.

Lögregla annast töku öndunar-, svita- og munnvatnssýnis. Læknir, hjúkrunarfræðingur eða lífeindafræðingur annast töku blóðsýnis og eftir atvikum munnvatns-, svita- og þvagsýnis. Aðrar rannsóknir og klínískt mat skal framkvæmt af til þess bærum heilbrigðisstarfsmanni. Ökumanni er skylt að hlíta þeirri meðferð sem talin er nauðsynleg við rannsókn skv. 2. mgr. Neiti ökumaður er lögreglu heimilt að beita valdi við framkvæmd rannsóknar, sbr. þó 4. mgr.

Um þvagrannsókn skv. 2. mgr. fer samkvæmt lögum um meðferð sakamála nema fyrir liggi ótvírætt samþykki ökumanns.

Ökumanni er óheimilt að neyta áfengis eða annarra örvandi eða deyfandi efna í sex klukkustundir eftir að akstri lýkur ef ætla má að lögreglurannsókn fari fram vegna akstursins. Bannið fellur þó niður ef lögregla hefur afskipti af ökumanni í tengslum við aksturinn innan sex klukkustunda frá því að honum lauk.

Ráðherra setur í reglugerð nánari reglur um töku sýna og rannsókn skv. 1.–3. mgr. Vegna kostnaðar við töku og rannsókn öndunarsýnis skal sá sem sakfelldur er greiða 25.000 kr. gjald sem telst til sakarkostnaðar.

53. gr.

Upplýsingaskylda o.fl.

Eiganda eða eftir atvikum umráðamanni ökutækis er skylt, þegar lögreglan krefst þess, að gera grein fyrir hver hafi stjórnað því á tilteknum tíma.

Eigi má fela stjórn ökutækis þeim sem hefur ekki réttindi til að stjórna þess konar ökutæki samkvæmt ákvæðum XII. kafla.

X. KAFLI

Aksturs- og hvíldartími ökumanna þungra ökutækja í farþega- og farmflutningum í atvinnuskyni.

54. gr.

Aksturs- og hvíldartími ökumanna o.fl.

Í þágu umferðaröryggis og bættra vinnuskilyrða skal ökumaður við akstur í farþega- og farmflutningum í atvinnuskyni á ökutækjum yfir 3,5 tonnum að heildarþyngd njóta nægjanlegrar hvíldar til að geta sinnt störfum sínum. Í því skyni skal kveðið á um hámark daglegrar, vikulegrar og tveggja vikna vinnuskyldu ökumanns og skyldu hans til hvíldar eða til að gera hlé á akstri.

Ráðherra setur í reglugerð nánari ákvæði um aksturs- og hvíldartíma ökumanna, sbr. 1. mgr., ökurita o.fl. þar sem m.a. skal kveðið á um:

- a. ökutæki og þá flutninga sem reglurnar taka til,
- b. lágmarksaldur ökumanna sem sjá um þá flutninga sem reglurnar taka til,
- c. leyfilegan aksturstíma ökumanns, sbr. 1. mgr., og skyldu hans til að gera hlé á akstri og til að taka hvíld frá akstri miðað við daglegan, vikulegan og tveggja vikna akstur,
- d. skyldu til notkunar ökurita sem er búnaður ökutækis þar sem m.a. eru skráðar og geymdar upplýsingar um aksturs- og hvíldartíma ökumanns auk hraða ökutækis,
- e. skyldu til að varðveita í ökuritaskífum, ökurita, á ökuritakorti eða með öðrum hætti upplýsingar um aksturs- og hvíldartíma,
- f. skyldu til afhendingar gagna með upplýsingum sem skráðar eru og varðveittar, sbr. d- og e-lið,
- g. útgáfu, efni og form ökuritakorta sem er lykill að rafrænum ökurita og í eru varðveittar rafrænar upplýsingar um aksturs- og hvíldartíma ökumanns,
- h. skyldu flutningsaðila til að leita til viðurkennds viðgerðarmanns eða verkstæðis til uppsetningar og skoðunar á ökurita,
- i. gjald fyrir ökuritakort sem standa skal undir kostnaði við útgáfu slíkra korta, þ.m.t. launakostnaði, árlegum rekstrarkostnaði vegna tölvukerfa og annarri umsýslu tengdri ökuritakortum,
- j. skyldu ökumanns og flutningsaðila til að fylgja reglum sem ráðherra setur samkvæmt þessari grein,
- k. hvernig með skuli fara þegar tveir eða fleiri ökumenn skipta með sér akstri sem fellur undir grein þessa.

Haga skal meðferð persónuupplýsinga sem til verða í tengslum við notkun ökurita í samræmi við ákvæði laga um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga og reglna settra á grundvelli þeirra.

55. gr.

Skipulag vinnutíma, ábyrgð flutningsaðila og notkun ökurita.

Flutningsaðili skal skipuleggja störf ökumanns þannig að honum sé kleift að fara eftir reglum sem ráðherra setur á grundvelli 54. gr. og hafa eftirlit með því að eftir þeim sé farið í starfseminni. Með sama hætti skulu ökumaður og flutningsaðili sjá til þess að ökuriti sé notaður og að fylgt sé reglum um notkun hans og um varðveislu gagna sem varða aksturs- og hvíldartíma.

Óheimilt er að miða laun ökumanns sem annast farþega- og farmflutninga á vegum í atvinnuskyni samkvæmt þessum kafla við ekna vegalengd eða flutt magn af farmi séu greiðslur þess eðlis að þær geti stofnað umferðaröryggi í hættu. Jafnframt er óheimilt að veita ökumanni kaupauka eða launauppbót í þessum tilvikum.

56. gr.

Farstarfsmenn.

Farstarfsmönnum er skylt að haga vinnutíma og vinnutilhögun í samræmi við reglur sem ráðherra setur. Flutningsaðili ber ábyrgð á því að skrá vinnutíma farstarfsmanna.

Ráðherra setur í reglugerð nánari ákvæði um skipulag vinnutíma farstarfsmanna sem annast farþega- og farmflutninga á vegum í atvinnuskyni. Í reglunum skal m.a. kveðið á um:

- a. ökutæki og flutninga sem reglurnar taka til,
- b. skilgreiningu vinnustaðar, vinnutíma og hvíldartíma,
- c. skyldu til skráningar vinnutíma,
- d. skyldu til varðveislu gagna í a.m.k. tvö ár frá því að viðkomandi tímabili lýkur.

XI. KAFLI

Notkun farsíma og annars fjarskiptabúnaðar í akstri.

57. gr.

Notkun farsíma og annars fjarskiptabúnaðar.

Stjórnanda ökutækis er við akstur óheimilt að nota farsíma, snjalltæki eða önnur raftæki sem truflað geta aksturinn, án handfrjáls búnaðar.

Ráðherra er heimilt að setja í reglugerð nánari ákvæði um notkun fjarskiptabúnaðar eða raftækja sem valdið geta truflun við akstur, þar á meðal um bann eða takmarkanir við notkun slíks búnaðar meðan á akstri stendur.

XII. KAFLI

Ökuskírteini og ökuþróf.

58. gr.

Skilyrði til að mega stjórna ökutæki.

Enginn má stjórna bifreið eða bifhjóli nema hann hafi til þess gilt ökuskírteini sem ríkislögreglustjóri gefur út. Ríkislögreglustjóri getur falið sýslumönnum að annast útgáfu ökuskírteinis.

Veita má ökuskírteini þeim sem:

- a. er fullra 17 ára,
- b. sér nægilega vel og er að öðru leyti nægilega heilbrigður, andlega og líkamlega, til að geta stjórnað ökutæki örugglega, sbr. þó 5. mgr.,
- c. hefur hlotið kennslu löggilts ökukennara, fengið þjálfun í ökugerði ef við á og sannað með prófi að hann hafi næga aksturshæfni og þekkingu á umferðarlöggjöf og á ökutæki og meðferð þess til að geta stjórnað því örugglega,
- d. hefur fasta búsetu hér á landi.

Ráðherra setur reglur um aldursmörk og námskröfur til að mega stjórna dráttarvél, bifreið með eftirvagni, bifhjóli í AM-, A1-, A2- og A-flokki með og án hliðarvagns og bifreið í C1-, C-, D1- og D-flokki sem og til farþega- og vöruflutninga í atvinnuskyni.

Svipta skal þann sem ekið hefur ökutæki án þess að hafa fengið til þess réttindi réttinum til að öðlast ökuskírteini í fjóra mánuði. Hafi viðkomandi ekki náð tilskildum aldri þegar brotið var framið skal miða sviptinguna við þann dag er hann nær tilskildum aldri, en að

öðrum kosti gilda almennar reglur um upphaf sviptingartíma. Framlengja skal sviptingu réttar til að öðlast ökuskírteini um fjóra mánuði fyrir hvert skipti sem ekið er án ökuréttinda.

Ráðherra getur sett reglur um að veita megi fötluðum manni ökuskírteini til að mega stjórna hægfara vélknúnu ökutæki sem er sérstaklega hannað fyrir fatlað fólk.

Ökumanni með bráðabirgðaskírteini fyrir B-flokk er óheimilt að aka vélknúnu ökutæki sem er þyngra en 3.500 kg að leyfðri heildarþyngd.

Neita má þeim um ökuskírteini sem háður er notkun ávana- og fikniefna, áfengis eða annarra sljóvgandi efna. Bera má ákvörðun um þetta undir dómstóla samkvæmt reglum 68. gr. a almennra hegningarlaga.

Ökumaður skal hafa ökuskírteini meðferðis við akstur og framvísa því sé þess krafist af lögreglu eða eftir atvikum eftirlitsmanni skv. XVII. kafla.

Ríkislögreglustjóri skal halda skrá um ökuskírteini og ökuferil samkvæmt reglum sem ráðherra setur í reglugerð.

Ökumenn sem stjórna ökutækjum í C1-, C-, D1- og D-flokki til farþega- og farmflutninga í atvinnuskyni skulu gangast undir endurmenntun á fimm ára fresti. Ráðherra kveður nánar á um tilhögun endurmenntunar í reglugerð. Heimilt er að ljúka endurmenntun með fjarnámi.

Ráðherra setur í reglugerð nánari ákvæði m.a. um:

- a. flokka ökuréttinda,
- b. efni og form ökuskírteinis,
- c. skilyrði til útgáfu og endurnýjunar ökuskírteinis,
- d. nánari kröfur skv. b–d-lið 2. mgr.,
- e. akstursmat skv. 59. gr. og námsheimild skv. 67. gr., og
- f. búsetuskilyrði og undanþágur frá þeim varðandi mismunandi flokka ökuréttinda.

59. gr.

Bráðabirgðaskírteini og fullnaðarskírteini til byrjanda.

Ökuskírteini fyrir A1-, A2-, A- og B-flokk til byrjanda eru tvenns konar:

- a. bráðabirgðaskírteini, og
- b. fullnaðarskírteini sem er gefið út fullnægi byrjandi eftirtöldum skilyrðum:
 1. hafi haft bráðabirgðaskírteini samfelld í eitt ár, farið í akstursmat og fengið að því loknu staðfestingu ökukennara um fullnægjandi árangur,
 2. hafi ekki á síðustu tólf mánuðum fengið punkt í punktakerfi vegna umferðarlagabrots eða á sama tíma verið án ökuréttar vegna akstursbanns eða ökuleyfissviptingar.

Fullnægi byrjandi ekki skilyrðum 2. tölul. b-liðar 1. mgr. má endurnýja bráðabirgðaskírteini að loknum gildistíma þess.

60. gr.

Gildistími ökuskírteinis.

Gildistími ökuskírteinis skal ákveðinn frá útgáfudegi þess.

Gildistími bráðabirgðaskírteinis er þrjú ár fyrir A1-, A2-, A- og B-flokk.

Gildistími fullnaðarskírteinis er 15 ár fyrir sömu flokka, sbr. þó a-lið 4. mgr. varðandi B-flokk, en þó fyrir umsækjanda sem orðinn er 60 ára tíu ár, 65 ára fimm ár, 70 ára fjögur ár, 71 árs þrjú ár, 72 ára tvö ár og 80 ára eða eldri eitt ár. Ökuskírteini fyrir AM- og T-flokk skal gefa út til sama tíma.

Gildistími ökuskírteinis er fimm ár fyrir:

- a. B-flokk til farþegaflutninga í atvinnuskyni,
- b. C1- og C-flokk, þ.m.t. til farmflutninga í atvinnuskyni,

- c. D1- og D-flokk, þ.m.t. til farþegaflutninga í atvinnuskyni,
- d. réttindi til aksturs í atvinnuskyni sem fylgdu eldri ökuréttindum.

Fyrir umsækjanda um ökuskrirteini skv. 4. mgr. sem orðinn er 70 ára er gildistími ökuskrirteinis fjögur ár, 71 árs þrjú ár, 72 ára tvö ár og 80 ára eða eldri eitt ár.

61. gr.

Stjórnendur dráttarvéla, vinnuvéla, léttra bifhjóla og torfærutækja.

Enginn má stjórna dráttarvél eða vinnuvél nema hann hafi gilt ökuskrirteini til þess eða til að mega stjórna bifreið. Eigi þarf þó ökuskrirteini, þar sem ekki er almenn umferð, til að stjórna dráttarvél við landbúnaðarstörf, enda sé ökumaður fullra 15 ára, eða til að stjórna vinnuvél utan vegar, enda sé stjórnandi fullra 17 ára.

Stjórnandi vinnuvélar skal hafa tilskilin vinnuvélaréttindi.

Ákvæði laga þessara um ökuskrirteini gilda að öðru leyti, eftir því sem við á, um stjórnendur vinnuvéla og dráttarvéla.

Enginn má stjórna léttru bifhjóli í flokki II nema hann hafi gilt ökuskrirteini til þess eða til að mega stjórna bifreið eða bifhjóli. Ökuskrirteini til að mega stjórna léttru bifhjóli í flokki II má ekki veita þeim sem er yngri en 15 ára, enda hafi hann áður fengið tilskilda ökukennslu. Enginn sem er yngri en 13 ára má stjórna léttru bifhjóli í flokki I.

Enginn má stjórna torfærutæki nema hann hafi gilt ökuskrirteini til að mega stjórna bifreið eða bifhjóli í A1-, A2- eða A-flokki.

62. gr.

Erlend ökuskrirteini.

Ráðherra setur reglur um þau skilyrði sem þeir sem dveljast hér á landi og hafa eigi íslenskt ökuskrirteini þurfa að fullnægja til að mega stjórna vélknúnu ökutæki, þ.m.t. hvaða skilyrði handhafi erlends ökuskrirteinis þarf að uppfylla til að fá íslenskt ökuskrirteini.

Ráðherra getur ákveðið að ökuskrirteini útgefið í öðru ríki sem er aðili að samningnum um Evrópska efnahagssvæðið gildi einnig eftir að handhafi þess hefur sest að hér á landi, samkvæmt nánari reglum. Með sama hætti getur ráðherra ákveðið að ökuskrirteini útgefið í öðru ríki gildi hér á landi, enda séu íslensk ökuskrirteini jafnframt tekin gild í því ríki.

63. gr.

Afturköllun ökuréttinda.

Lögreglan getur afturkallað ökuréttindi ef hlutaðeigandi fullnægir ekki lengur skilyrðum til að öðlast ökuskrirteini.

Þegar afskipti eru höfð af ökumanni sem lögregla telur vafa leika á að fullnægi skilyrðum b-liðar 2. mgr. 58. gr. skal afturkalla ökuréttindin tímabundið í þrjú mánuði. Þau verða ekki gild að nýju fyrir en ökumaður hefur undirgengist mat á aksturshæfni undir umsjón trúnaðarlæknis Samgöngustofu.

Trúnaðarlæknir getur ákveðið að handhafi ökuréttinda fari í próf í aksturshæfni að lokinni læknisrannsókn skv. 2. mgr.

Nú fullnægir handhafi ökuréttinda ekki skilyrðum b-liðar 2. mgr. 58. gr. að mati trúnaðarlæknis Samgöngustofu, eða hlutaðeigandi neitar að taka þátt í læknisrannsókn eða prófi sem nauðsynlegt er til að taka ákvörðun samkvæmt þessari grein um hvort skilyrði til að mega stjórna ökutæki séu enn uppfyllt, og skal lögreglan þá afturkalla ökuréttindi ótímabundið þegar niðurstaða liggur fyrir.

Ráðherra setur í reglugerð, að höfðu samráði við ráðherra sem fer með málefni heilbrigðisþjónustu og landlækni, nánari ákvæði um skipun og hæfi trúnaðarlæknis Samgöngustofu, verklag við framkvæmd mats á aksturshæfni og takmarkaða afturköllun ökuréttinda, svo sem ef ökumaður telst uppfylla kröfur til að aka á ákveðnum tíma dags eða innan ákveðinnar fjarlægðar frá heimili.

Handhafi fullnaðarskírteinis sem sviptur hefur verið ökuréttindum í annað sinn vegna aksturs undir áhrifum áfengis eða vímuefna öðlast eigi ökuréttindi að nýju að loknum sviptingartíma nema hann hafi sótt sérstakt námskeið á vegum Samgöngustofu og staðist ökuþróf að nýju. Sama á við um þann sem fengið hefur sviptingu vegna tiltekins fjölda punkta samkvæmt punktakerfi vegna umferðarlagabrota eða verið sviptur ökuréttindum í lengri tíma en 12 mánuði.

Byrjandi sem hefur fengið bráðabirgðaskírteini skv. 59. gr. og sviptur er ökuréttindum áður en bráðabirgðaskírteinið er endurnýjað í fullnaðarskírteini, öðlast eigi ökuréttindi að nýju að loknum sviptingartíma nema hann hafi sótt sérstakt námskeið vegna aksturbanns skv. 3. mgr. 106. gr. og staðist ökuþróf að nýju.

Sá sem misst hefur ökuréttindi vegna sviptingar, aksturbanns eða afturköllunar skal afhenda lögreglunni ökuskírteini sitt.

Heimilt er að taka gjald vegna þess kostnaðar sem hlýst af starfi trúnaðarlæknis Samgöngustofu. Umrætt gjald skal ekki vera hærra en raunkostnaður Samgöngustofu vegna starfs trúnaðarlæknisins. Gjaldinu er ætlað að standa straum af launakostnaði og sérstökum kostnaði við mat á aksturshæfni.

64. gr.

Ökukennsla.

Starfsleyfi til að annast ökukennslu má aðeins veita þeim sem:

- a. hefur náð 21 árs aldri,
- b. hefur haft ökuréttindi samfelld síðustu þrjú árin í þeim flokki sem hann sækir um starfsleyfi fyrir,
- c. hefur stundað nám fyrir ökukennara í viðkomandi flokki og lokið prófum sem því námi fylgja, og
- d. fullnægir kröfum um líkamlegt og andlegt hæfi sem gerðar eru til ökumanna sem annast farþegaflutninga í atvinnuskyni.

Heimilt er að synja um starfsleyfi eigi ákvæði 2. mgr. 68. gr. almennra hegningarlaga við. Enn fremur er heimilt að synja þeim um starfsleyfi sem hlotið hefur dóm fyrir brot gegn ákvæðum XXII. kafla almennra hegningarlaga.

Ráðherra setur nánari reglur um tilhögun ökukennaranáms og prófs.

Ráðherra er heimilt að setja reglur um stofnun, starfsemi og starfsleyfi ökuskóla og öku-gerða til akstursæfinga.

Samgöngustofa gefur út starfsleyfi til ökukennslu og gildir það í fimm ár, þó ekki lengur en hlutaðeigandi hefur ökuréttindi í viðkomandi flokki.

Endurnýja má starfsleyfi ökukennara til allt að fimm ára í senn uppfylli hann skilyrði til útgáfu starfsleyfis og hafi sótt starfstengd námskeið, í samræmi við ákvæði í reglugerð skv. 66. gr.

65. gr.

Afturköllun starfsleyfis.

Samgöngustofa getur afturkallað starfsleyfi ökuskóla, ökugerða og ökukennara ef skilyrðum fyrir útgáfu leyfis er ekki lengur fullnægt. Um málsmeðferð fer samkvæmt stjórnslu-
lögum.

Ökukennari, ökuskóli eða ökugerði sem hefur verið svipt starfsleyfi sínu getur því aðeins
öðlast það að nýju að sýnt sé fram á að skilyrði fyrir útgáfu starfsleyfis séu uppfyllt. Leita
skal umsagnar hlutaðeigandi lögreglustjóra áður en starfsleyfi er veitt að nýju.

66. gr.

Starfsskyldur ökukennara, ökuskóla og ökugerða.

Ökukennarar, ökuskólar og ökugerði skulu haga starfsemi sinni í samræmi við ákvæði laga
þessara og reglna sem ráðherra setur í reglugerð þar sem m.a. er kveðið á um:

- a. nánara inntak starfsleyfis ökukennara, sbr. 64. gr., og eftir atvikum ökuskóla og öku-
gerða,
- b. málsmeðferð við útgáfu og afturköllun á starfsleyfi ökukennara, ökuskóla og ökugerðis,
sbr. 65. gr.,
- c. tilhögun og framkvæmd ökunáms og ökuþrófa,
- d. fyrirkomulag á aðstöðu til bóklegrar og verklegrar ökukennslu og hvort heimilt sé að
bókleg kennsla fari fram rafrænt að hluta eða öllu leyti,
- e. aðgang að viðeigandi ökutæki til kennslu,
- f. kröfur til kennslufræðilegrar ráðgjafar,
- g. árlega skýrslugjöf ökuskóla og ökugerða til Samgöngustofu,
- h. kynningar- og leiðbeiningarskyldu ökukennara, ökuskóla og ökugerða gagnvart nemend-
um,
- i. eftirlit Samgöngustofu með ökukennslu, ökuskólum og ökugerðum, og
- j. starfstengd námskeið ökukennara.

67. gr.

Kennsluakstur.

Kennsluakstur á bifreið má því aðeins fara fram að hjá nemanda sitji ökukennari sem
uppfyllir ákvæði 64. gr. sem þá telst stjórnandi bifreiðarinnar. Nemandi telst þó stjórnandi
við prófakstur. Nú óskar maður sem hefur ökuskírteini eftir að æfa sig í akstri á ný í viður-
kenndri kennslubifreið hjá ökukennara, og telst þá ökukennari stjórnandi bifreiðarinnar.
Ákvæði 48.–50. og 52. gr. eiga þó ávallt einnig við um nemandann.

Ökukennari ber ábyrgð á að kennsluakstur fari fram á þeim stöðum og þannig að ekki stafi
hætta af. Hann skal og gæta þess að eigi stafi óþörf eða veruleg truflun af kennsluakstrinum.

Ráðherra setur í reglugerð ákvæði um kennsluakstur á sérstökum lokuðum svæðum, m.a.
ökugerðum. Má þar ákveða að kennsluakstur fari fram án þess að ökukennari sitji hjá nem-
anda.

Kennsluakstur má ekki fara fram fyrr en að fenginni námsheimild lögreglustjóra. Skal
nemandi þá fullnægja skilyrðum b-liðar 2. mgr. 58. gr. og má ekki vera svo ástatt um hann
að 7. mgr. 58. gr. eigi við. Sá sem sviptur hefur verið ökurétti má eigi hefja akstursþjálfun
fyrr en einum mánuði áður en sviptingartímabil rennur út. Slík akstursþjálfun má því aðeins
fara fram að hjá nemanda sitji ökukennari, sbr. 1. mgr.

Gefa má út námsheimild áður en aldurs-skilyrðum skv. 58. gr. er fullnægt fyrir:

- a. B-flokk 12 mánuðum fyrr,

- b. AM-, A1-, A2-, A-, BE- og T-flokk þremur mánuðum fyrr,
- c. C-, C1-, D- og D1-flokk sex mánuðum fyrr, enda hafi umsækjandi fullnaðarskírteini fyrir B-flokk.

68. gr.

Æfingaakstur.

Ökunema sem hlotið hefur nauðsynlegan undirbúning er heimilt að æfa akstur bifreiðar sem er ekki yfir 3.500 kg að leyfðri heildarþyngd með leiðbeinanda í stað ökukennara, enda hafi leiðbeinandinn fengið til þess leyfi lögreglustjóra. Engum má veita leyfi sem leiðbeinanda nema hann:

- a. hafi náð 24 ára aldri,
- b. hafi gild ökuréttindi til að stjórna þeim flokki ökutækja sem æfa á akstur með og hafi a.m.k. fimm ára reynslu af að aka þannig ökutæki, og
- c. hafi ekki á undangengnum tólf mánuðum verið sviptur ökuleyfi.

Leyfi skal gefið út á nafn nemanda og leiðbeinanda og til tiltekins tíma, mest 18 mánaða. Leyfið fellur sjálfkrafa úr gildi þegar nemandi hefur öðlast ökuréttindi. Heimilt er að afturkalla leyfi ef sérstaklega stendur á. Leiðbeinandi skal hafa leyfið meðferðis við æfingaakstur og sýna það þegar lögreglan krefst þess.

Bifreið sem notuð er til æfingaaksturs með leiðbeinanda skal sérstaklega auðkennd til æfingaaksturs. Óheimilt er að nota auðkennið við annan akstur.

Æfingaakstur skal fara fram með hliðsjón af þjálfun nemandans og leiðbeiningum sem Samgöngustofa gefur út. Um æfingaakstur með leiðbeinanda gilda að öðru leyti, eftir því sem við á, ákvæði 67. gr.

Leiðbeinanda er óheimilt að taka endurgjald fyrir starf sitt.

XIII. KAFLI

Ökutæki.

69. gr.

Öryggi, gerð og búnaður ökutækis.

Ökutæki skal svo gert og því haldið í þannig ástandi að nota meggi án þess að af því leiði hættu eða óþægindi fyrir aðra eða skemmd á vegi og það valdi ekki óþarfa hávaða eða mengun.

Eigandi (umráðamaður) ber ábyrgð á að ökutæki sé í lögmæltu ástandi skv. 1. mgr. og í samræmi við þær reglur sem ráðherra setur á grundvelli 4. mgr.

Ökumaður skal gæta þess að ökutæki sé í góðu ástandi. Sérstaklega skal þess gætt að stýrisbúnaður, hemlar og ljósa- og merkjabúnaður, svo og öryggis- og verndarbúnaður, ökutækis sé í lögmæltu ástandi og virki örugglega. Sama á við um eftirvagn, svo og tengingu ökutækis og eftirvagns og tengibúnað.

Í reglugerð sem ráðherra setur skulu m.a. koma fram eftirfarandi atriði:

- a. kröfur á grundvelli heildargerðarviðurkenningar ökutækis varðandi gerð, búnað og íhluti þess til að tryggja að einungis séu sett á markað ökutæki hér á landi sem uppfylla kröfur um öryggi og um verndun umhverfis,
- b. flokkun ökutækja og skilgreiningar á þeim,
- c. áletranir og merki sem setja skal á ökutæki vegna skráningar eða eftirlits,
- d. heimild til að kveða á um bann við viðskiptum með tiltekna hluti eða búnað í ökutæki til verndar ökumanni eða farþegum ef þeir uppfylla ekki skilyrði reglna sem settar eru

- eða ef notkun þeirra mundi leiða til hættu eða verulegra óþæginda fyrir öikumann eða aðra vegfarendur og
- e. undanþágur frá kröfum enda sé nægjanlegt öryggi tryggt með öðrum hætti.
- Samgöngustofa skal uppfæra reglulega tæknilegar reglur um gerð og búnað ökutækja sem fram koma í alþjóðasamningum sem Ísland hefur samþykkt.

70. gr.

Tenging og dráttur ökutækis.

Við bifreið, bifhjól og torfærutæki má tengja einn eftirvagn. Við reiðhjól, dráttarvél og vinnuvél má tengja allt að tvo eftirvagna. Við rafknúð dráttartæki ætlað til farþegaflutninga má þó tengja allt að þrjú eftirvagna enda sé tækið ekki hannað til hraðari aksturs en 25 km á klst.

Við bifhjól og reiðhjól má tengja hliðarvagn sem skal þá vera hægra megin við ökutækið.

Við létt bifhjól má hvorki tengja eftirvagn né hliðarvagn.

Ráðherra setur í reglugerð ákvæði um tengingu og drátt ökutækja, þ.m.t. tengingu eftirvagna, reiðhjóla og hliðarvagna, og um hvað flytja megi með ökutækjum þessum, svo og undanþágu frá ákvæðum 1. mgr. við akstur á tilteknum svæðum.

71. gr.

Akstur rafknúinna dráttartækja til farþegaflutninga.

Leyfi lögreglustjóra og veghaldara þarf til aksturs rafknúinna dráttartækja til farþegaflutninga, sbr. 3. másl. 1. mgr. 70. gr., á vegum þar sem hámarkshraði er yfir 30 km á klst. eða umferð er meiri en 300 bílar á dag að jafnaði alla daga ársins.

Ráðherra er heimilt að setja reglugerð um akstur rafknúinna dráttartækja til farþegaflutninga, þ.m.t. kröfur til búnaðar og stjórnanda.

72. gr.

Skráning.

Eigandi (umráðamaður) vélknúins ökutækis ber ábyrgð á skráningu þess í ökutækjaskrá og að skráningarmerki sé sett á það áður en það er tekið í notkun. Sama á við um eftirvagn vélknúins ökutækis.

Í reglugerð sem ráðherra setur skal kveðið á um undanþágu frá skráningu ökutækis sem ætlað er til aksturs á afmörkuðum, skilgreindum svæðum, svo og ökutækis sem ætlað er til aksturs utan almennrar umferðar, og hvar nota megi ökutækið.

Ráðherra setur enn fremur í reglugerð nánari ákvæði um skráningu ökutækis í ökutækjaskrá, svo sem um:

- a. tilkynningu eigendaskipta,
- b. skráningarmerki, m.a. um útlit, gerð og framleiðslu,
- c. skráningarskírteini,
- d. tímabundinn akstur skráningarskylds ökutækis án skráningar,
- e. afskráningu ökutækis og heimild Samgöngustofu til afskráningar þess,
- f. tímabundna notkun ökutækis, sem skráð er erlendis, hér á landi,
- g. skráningu ökutækis í eigu erlends ríkis,
- h. umráðamann ökutækis, réttindi hans og skyldur, og
- i. skráningu ökutækis sem ætlað er til aksturs á afmörkuðum, skilgreindum svæðum.

Heimilt er að skrá breytingalás á ökutæki í ökutækjaskrá. Breytingalás takmarkar heimildir til nýskráningar, skráningar eigendaskipta og/eða skráningar ökutækis í umferð. Ráðherra

setur í reglugerð nánari reglur um framkvæmd skráningar breytingalása, þar á meðal um það hvers konar breytingalása heimilt er að skrá, hvaða áhrif þeir hafa á skráningar, hverjir geta farið fram á skráningu breytingaláss og að hvaða skilyrðum uppfylltum megi aflétta slíkum skráningum.

73. gr.

Einkamerki.

Eigandi bifreiðar eða bifhjóls, þó ekki léttis bifhjóls í flokki I, hefur heimild til þess að velja tiltekna bókstafi og tölustafi sem einkamerki á skráningarmerki ökutækisins.

Fyrir rétt til einkamerkis skal greiða sérstakt gjald samkvæmt lögum um aukatekjur ríkissjóðs, auk gjalds fyrir skráningu og skráningarmerki. Réttur til einkamerkis gildir í átta ár. Skráður eigandi ökutækis skal fram að 65 ára aldri greiða sama gjald vegna endurnýjunar á rétti til einkamerkis. Fyrir skráningu á flutningi einkamerkis af einu ökutæki á annað í samræmi við reglur sem ráðherra setur á grundvelli 3. mgr. skal greiða sama gjald og fyrir skráningu eigendaskipta að ökutæki.

Ráðherra setur í reglugerð nánari ákvæði um heimild til að velja tiltekna bókstafi og tölustafi sem einkamerki á ökutæki samkvæmt þessari grein.

74. gr.

Skoðun ökutækis og álagning og innheimta vanrækslugjalds.

Ökutæki, skráð hér á landi, sbr. 1. mgr. 72. gr., skal færa til reglubundinnar almennrar skoðunar (aðalskoðunar) í samræmi við reglur sem ráðherra setur á grundvelli 3. mgr. Ákvæðið gildir þó ekki um dráttarvélar, aðrar en þær sem hannaðar eru til aksturs yfir 40 km hraða á klst. og eru aðallega notaðar á opinberum vegum og rafknúin dráttartæki, sbr. 3. málsl. 1. mgr. 70. gr., torfærutæki og vinnuvélar.

Eigandi (umráðamaður) ökutækis ber ábyrgð á því að ökutæki sé fært til skoðunar í samræmi við 1. mgr.

Ráðherra setur í reglugerð nánari ákvæði um skoðun ökutækja, svo sem um:

- a. skilyrði og tíðni aðalskoðunar skv. 1. mgr.,
- b. skilyrði annarra tegunda skoðunar, þar á meðal skoðunar við afhendingu skráningarmerkja, skráningarskoðunar, vegaskoðunar, skoðunar ökutækis sem skráð er til flutnings á hættulegum farmi (ADR-skoðunar), skoðunar vegna breytingar á ökutæki og endurskoðunar,
- c. hverjir annast skoðun og verklag við framkvæmd skoðunar,
- d. starfsemi skoðunarstofa og endurskoðunarverkstæða og
- e. álagningu og innheimtu vanrækslugjalds, sbr. 4.–6. mgr.

Hafi eigandi (umráðamaður) ökutækis ekki fært ökutæki til skoðunar innan tilgreindra tímamarka skal greiða sérstakt vanrækslugjald er rennur í ríkissjóð í eftirfarandi tilvikum:

- a. ökutæki hefur ekki verið fært til aðalskoðunar fyrir lok annars mánaðar frá því er ökutækið skyldi fært til aðalskoðunar,
- b. ökutæki hefur ekki verið fært til endurskoðunar þegar liðinn er mánuður frá lokum þess mánaðar er ökutækið skyldi fært til endurskoðunar, og
- c. ökutæki hefur ekki verið fært til skoðunar þegar liðinn er mánuður frá því að skráningarmerki hafði verið afhent tímabundið til þess að færa mætti ökutækið til skoðunar.

Fjárhæð vanrækslugjalds skal ákveðin af ráðherra í reglugerð, en hún skal að hámarki vera 100.000 kr. Breyta má fjárhæð gjaldsins til samræmis við almennar breytingar á verðlagi. Ráðherra er heimilt að ákveða mismunandi fjárhæð vanrækslugjalds eftir flokkum ökutækja.

Ráðherra er heimilt að gera samninga við skoðunarstofur um innheimtu vanrækslugjalds og þóknun til þeirra fyrir þann kostnað sem hlýst af slíkri innheimtu. Sé ökutæki fært til skoðunar, eftir atvikum aðalskoðunar eða endurskoðunar, eða skráningarmerki þess afhent skoðunarstöð innan mánaðar frá því að vanrækslugjald var lagt á lækkar gjaldið um 50%. Sé ökutæki afskráð innan tveggja mánaða frá álagningu gjaldsins skal fella álagninguna niður. Heimilt er að hækka gjaldið um allt að 100% verði það ekki greitt við skoðun eða endurskoðun sé þess krafist. Ráðherra er heimilt að hækka fjárhæð í samræmi við breytingar á verðlagi.

Vanrækslugjald nýtur lögveðs í viðkomandi ökutæki sem helst við eigendaskipti og má gera fjárnám til tryggingar greiðslu þess hjá eiganda (umráðamanni) ökutækis án undangengins dóms eða sáttar.

Takist ekki birting greiðsluáskorunar sem undanfari nauðungarsölu má fara með mál sem segir í 4. mgr. 110. gr. um birtingu í Lögbirtingablaði. Sú birting hefur sömu réttaráhrif og hefði hún verið birt beint fyrir þeim sem greiðsluáskorun beinist að.

75. gr.

Bann við notkun ökutækis.

Nú kemur í ljós að skráningarskylt ökutæki veldur hættu fyrir umferðaröryggi, hefur verið skráð á fölskum forsendum eða er eigi fært til skoðunar þegar krafist er, og getur þá lögreglan tekið af því skráningarmerki án frekari viðvörunar.

Reynist ökutæki sem lögreglan stöðvar ekki vera í lögumæltu ástandi má krefjast þess að það skuli fært til sérstakrar skoðunar hjá skoðunarstofu.

76. gr.

Sjálfskeyrandi ökutæki.

Prófanir á sjálfskeyrandi ökutækjum mega aðeins fara fram með leyfi Samgöngustofu. Heimilt er að veita leyfi fyrir prófun á ökutæki sem er sjálfskeyrandi að fullu eða að hluta.

Leyfi skal gefið út til ákveðins tíma í senn en þó er heimilt að endurnýja leyfi að gildistíma loknum. Samgöngustofu er heimilt að setja sérstök skilyrði fyrir veitingu leyfis í því skyni að tryggja öryggi, svo sem að prófun fari aðeins fram á lokuðum brautum og að öku- maður sé staddur í ökutæki við prófun gerist þess þörf að stjórna ökutæki handvirkt.

Umsækjandi um leyfi skal sýna fram á að umferðaröryggi sé tryggt meðan á prófun stendur og tryggja að af prófun stafi ekki verulegar truflanir eða óþægindi fyrir umferð. Þá skal umsækjandi tryggja að prófun fari fram í samræmi við lög og reglur og í samræmi við skilyrði leyfis. Ef umsækjandi um leyfi fyrir prófun á sjálfskeyrandi ökutæki er löggaðili skal ábyrgur einstaklingur vera í forsvari sem ber ábyrgð á því að prófun fari fram í samræmi við lög og reglur og skilyrði leyfis.

Samgöngustofa skal afturkalla leyfi til prófunar sjálfskeyrandi ökutækis ef leyfishafi uppfyllir ekki lengur skilyrði fyrir veitingu leyfis nema sérstakar ástæður mæli gegn því.

Ráðherra er með reglugerð heimilt að setja reglur um sjálfskeyrandi ökutæki og prófanir á þeim, þar á meðal um leyfisveitingu fyrir prófunum, eftirlit og skilyrði fyrir leyfisveitingu. Þá er í reglugerð heimilt að kveða á um gjaldskrá vegna kostnaðar við leyfisveitingar og eftirlit Samgöngustofu.

XIV. KAFLI

Notkun öryggis- og verndarbúnaðar.

77. gr.

Öryggisbelti og annar öryggis- og verndarbúnaður í bifreiðum.

Hver sá sem situr í sæti bifreiðar sem búíð er öryggisbelti skal nota beltíð þegar bifreiðin er á ferð.

Ökumaður skal sjá um að í stað öryggisbeltis eða ásamt öryggisbelti noti barn undir 135 sm á hæð viðurkenndan barnabílstól, beltispúða eða annan sérstakan öryggis- og verndarbúnað sem hæfir stærð þess.

Barn sem er undir 150 sm á hæð má ekki vera farþegi í framsæti bifreiðar sem búin er uppblásanlegum öryggispúða fyrir framan sætið nema púðinn hafi verið gerður óvirkur.

Eigi er skylt að nota öryggis- eða verndarbúnað þegar ekið er aftur á bak eða við akstur á bifreiðastæði eða við bensínstöð, viðgerðarverkstæði eða svipaðar aðstæður.

Ökumaður skal sjá um að farþegi yngri en 15 ára noti öryggis- og verndarbúnað skv. 1.–4. mgr.

Ráðherra setur í reglugerð nánari ákvæði um flokkun, gerð og notkun öryggis- og verndarbúnaðar skv. 1.–4. mgr. Þar skal m.a. kveðið á um skyldu til að tilkynna farþegum um skyldubundna notkun öryggisbeltis.

Ráðherra getur sett reglur um undanþágu frá skyldu til að nota slíkan búnað, m.a. við sérstakan akstur og fyrir farþega hóp bifreiða í almenningsakstri í þéttbýli. Ekki er heimilt að veita undanþágu frá notkun öryggis- og verndarbúnaðar í hóp bifreiðum í almenningsakstri í dreifbýli á vegum þar sem heimilt er að aka hraðar en 80 km á klst.

78. gr.

Öryggis- og verndarbúnaður við akstur bifhjóls og torfærutækis.

Óvarinn vegfarandi sem er á ferð á bifhjóli eða torfærutæki skal nota viðurkenndan hlífðarhjálms ætlaðan til slíkra nota. Sama er um þann sem er á hliðarvagni eða eftirvagni slíks ökutækis. Ökumaður ber ábyrgð á að farþegi noti hlífðarhjálms.

Eigi er skylt að nota hlífðarhjálms við akstur, sbr. 1. mgr., á bifreiðastæði eða við bensínstöð, viðgerðarverkstæði eða við svipaðar aðstæður.

Hver sá sem situr í sæti bifhjóls eða torfærutækis, sbr. 1. mgr., sem búíð er öryggisbelti skal nota beltíð þegar ökutækið er á ferð.

Ráðherra getur sett ákvæði í reglugerð um undanþágu frá notkun hlífðarhjálms við sérstakar aðstæður.

79. gr.

Öryggis- og verndarbúnaður óvarinna vegfarenda.

Barn yngra en 16 ára skal nota reiðhjólshjálms við hjólreiðar.

Ákvæði 1. mgr. á ekki við þegar barn hefur fengið læknisvottorð sem undanþiggur það notkun hlífðarhjálms af heilsufarsástæðum eða læknisfræðilegum ástæðum.

Lögregla og forsjármenn skulu vekja athygli barna á skyldu skv. 1. mgr.

Ráðherra setur í reglugerð ákvæði um flokkun, gerð og notkun öryggis- og verndarbúnaðar óvarinna vegfarenda annarra en gangandi, þ.m.t. ákvæði um hlífðarfatnað og annan hlífðarbúnað þeirra sem eru á ferð á bifhjóli, torfærutæki eða öðru vélknúnu ökutæki.

XV. KAFLI

Flutningur, hleðsla, þyngd og stærð ökutækja.

80. gr.

Hleðsla ökutækja, flutningur farms og öryggisráðstafanir við flutning á farþegum.

Farm ökutækis skal skorða tryggilega og festa við ökutækið. Gæta skal þess að farþegar eða farmur byrgi eigi útsýni ökumanns eða tálmi notkun stjórnækja ökutækis. Farmi skal þannig komið fyrir að hann byrgi ekki lögboðinn ljósa- eða merkjabúnað ökutækis eða skráningarmerki þess.

Ekki má flytja fleiri farþega eða þyngri farm í ökutæki en það er skráð fyrir.

Farm skal flytja þannig að eigi hafi í för með sér hættu fyrir menn eða valdi munatjóni. Þess skal enn fremur gætt að eigi sé hætt á að farmur dragist eftir akbraut eða falli á hana eða valdi rykmekki eða svipuðum óþægindum, umferðartruflun eða óþarfa hávaða.

Ráðherra setur í reglugerð nánari ákvæði um hleðslu og frágang farms og skyldu til að breiða yfir farm, svo og hvernig auðkenna skuli sérstaklega fyrirferðarmikinn farm. Þá getur ráðherra sett reglugerð um öryggisráðstafanir við flutning á farþegum.

81. gr.

Flutningur á hættulegum farmi.

Við flutning á hættulegum farmi skal fara eftir reglum sem ráðherra setur á grundvelli 4. mgr. Flutningur telst hvers konar tilfærsla á hættulegum farmi á landi, þ.m.t. lestun, losun og geymsla farmsins í ökutækinu, og annað sem fram fer meðan á flutningi stendur og er þáttur í flutningi farmsins.

Hver sem kemur að flutningi á hættulegum farmi skv. 1. mgr. skal sýna varúð og standa þannig að verki að sem minnst hætt sé á líkams- og heilsutjóni, svo og eignatjóni eða umhverfisspjöllum. Áður en hættulegur farmur er fluttur skal ganga úr skugga um að umbúðir og merking farmsins sé fullnægjandi. Ökutæki og búnaður, sem notaður er við flutninginn, skal vera í þannig ástandi að ekki stafi hættu af. Ekki má afhenda hættulegan farm til flutnings þeim sem ljóst er að ekki hefur kunnáttu eða búnað til þess að flytja farminn svo fyllsta öryggis sé gætt.

Lögreglan hefur eftirlit með flutningi á hættulegum farmi. Samgöngustofa gætir þess að búnaður ökutækis sé í samræmi við reglur skv. 4. mgr. þegar ökutæki er skráð til flutnings á hættulegum farmi.

Ráðherra setur í reglugerð nánari ákvæði um flutning á hættulegum farmi skv. 1. mgr., þar á meðal um flokkun hættulegs farms, öryggisbúnað, ábyrgð og skyldur, öryggisráðgjafa, réttindi (ADR-réttindi) sem ökumaður skal hafa til að annast flutning á hættulegum farmi og eftirlit.

82. gr.

Akstur breiðra, þungra, langra eða hárra ökutækja.

Ökumaður ökutækis sem fjallað er um í reglum sem ráðherra setur á grundvelli 5. mgr. skal sýna sérstaka varúð í umferðinni með tilliti til stærðar og þyngdar ökutækisins og skal víkja greiðlega fyrir öðrum og nema staðar ef þörf krefur. Ökumaður skal sérstaklega gæta að umferð reiðhjóla og bifhjóla.

Ökumaður ökutækis skv. 1. mgr. skal við akstur undir brú, í göngum, undir rafmagns- eða símalínu eða við svipaðar aðstæður ganga úr skugga um að það sé unnt án þess að hætta á manntjóni eða eignatjóni skapist.

Þrátt fyrir ákvæði 1. mgr. eða í reglum sem ráðherra setur á grundvelli 5. mgr. getur veghaldari leyft meiri áspunga og heildarþyngd ökutækja á einstökum vegarköflum, svo og ákveðið minni áspunga eða heildarþyngd á öðrum, hvort tveggja miðað við burðarþol brúar eða vegar.

Samgöngustofa getur, að fengnu samþykki veghaldara og að höfðu samráði við lögreglu, veitt undanþágu frá reglum sem ráðherra setur á grundvelli 5. mgr. þegar brýn nauðsyn þykir vegna sérstakra flutninga.

Ráðherra setur í reglugerð nánari reglur um hámark breiddar, lengdar og hæðar ökutækja, með og án farms, þar á meðal um akstur sérstaklega breiðra, langra eða hárra ökutækja. Reglur þessar skulu einnig taka til samtengdra ökutækja. Í reglunum getur ráðherra m.a. kveðið á um í hvaða tilvikum kalla verður til aðstoð lögreglu við flutning á vegum. Þá skal í reglum þessum kveðið á um hámark áspunga og heildarþyngdar ökutækja, með og án farms.

Heimilt er að innheimta gjald vegna kostnaðar við veitingu undanþágu og eftirlit með að skilyrði séu uppfyllt, svo og aðstoð lögreglu og Samgöngustofu við flutning og tilhögun á útgáfu leyfis sem nánar er kveðið á um í reglugerð sem ráðherra setur.

XVI. KAFLI

Umferðarstjórn, umferðarmerki o.fl.

83. gr.

Umferðarstjórn.

Lögreglan stjórnar umferð þar sem hún telur þess þörf.

Við vegavinnu, og þar sem skemmd hefur orðið á vegi þannig að hætta stafi af fyrir umferð, getur veghaldari eða sá sem hefur með höndum vegavinnu stjórnað umferð, eftir því sem nauðsynlegt er, þar á meðal beint henni fram hjá vinnusvæði.

Ráðherra getur sett reglur um merkjagjöf við umferðarstjórn, þar á meðal um heimild annarra en lögreglunnar til að stjórna umferð.

84. gr.

Sérákvæði um notkun vega, hraðamörk o.fl.

Veghaldari getur kveðið á um varanleg sérákvæði um notkun vegar til umferðar að höfðu samráði við sveitarstjórn, þegar það á við, og að fengnu samþykki lögreglu, m.a. um:

- a. stöðvun og lagningu ökutækis,
- b. hvar umferð skuli hafa forgang, sbr. 2. mgr. 26. gr.,
- c. einstefnuakstur,
- d. gangbrautir,
- e. undanþágur frá og bann við tiltekinni umferð, og
- f. aðrar takmarkanir á umferð um veg.

Á þjóðvegum ákveður Vegagerðin hraðamörk skv. 2.–4. mgr. 37. gr.

Hraðamörk á þjóðvegum í þéttbýli skulu ákveðin að fengnu samþykki viðkomandi sveitarstjórnar og lögreglu. Á öðrum vegum ákveður sveitarstjórn hraðamörkin að fenginni umsögn lögreglu.

Ákvarðanir samkvæmt grein þessari skal veghaldari gefa til kynna með umferðarmerkjum og yfirborðsmerkingum í tilviki gangbrauta. Ákvörðun varðandi stöðvun eða lagningu ökutækja, sem ekki er bundin við ákveðin vegarkafli, skal birta á vefsetri Vegagerðarinnar eða með öðrum tryggunum hætti.

85. gr.

Takmörkun eða bann umferðar um stundarsakir.

Veghaldari getur, í samráði við lögreglu og almannavarnanefnd, þegar það á við, takmarkað eða bannað umferð vélknúinna ökutækja um stundarsakir á vegi sem hættulegur er vegna skemmda eða af öðrum orsökum þar til viðgerð er lokið eða hættu liðin hjá.

Sveitarstjórn eða Vegagerðinni, þegar um þjóðveg er að ræða, er heimilt að takmarka eða banna umferð um stundarsakir á vegi eða svæði þegar mengun er yfir heilsufarsmörkum eða hættu er talin á að svo verði. Til grundvallar slíku banni skal liggja fyrir rökstuðningur fyrir takmörkun umferðar vegna mengunar, studdur mæliniðurstöðum og mengunarspám.

Takmarkanir á umferð vegna mengunar frá ökutækjum geta t.d. falist í breytingum á hámarkshraða, takmörkun á umferð stærri ökutækja eða takmörkun almennrar umferðar með því að heimila tilteknum bifreiðum akstur á ákveðnum svæðum eftir oddatölu/jafnri endatölu eða sambærilegum endabókstaf skráningarmerkja. Upplýsingar um slíkar takmarkanir skulu gefnar með umferðarmerkjum og auglýsingum á opinberum vettvangi, svo sem á vefsetri Vegagerðarinnar eða sveitarfélags eða með öðrum tryggum hætti.

Ráðherra getur í reglugerð sett nánari ákvæði um úrræði og við hvaða kringumstæður grípa megi til takmarkana skv. 2. og 3. mgr. Ráðherra getur einnig sett nánari reglur um notkun negldra hjólbarða, þ.m.t. á hvaða tímabili og við hvaða aðstæður notkun þeirra er heimil.

86. gr.

Stöðukort og stöðureitir.

Ráðherra getur ákveðið að þar sem heimild til lagningar ökutækja er tímabundin megi því aðeins leggja ökutæki að notuð skuli sérstök stöðukort. Ráðherra setur reglur um stöðukort og notkun þeirra.

Sveitarstjórn er heimilt að setja reglur um notkun stöðureita og gjaldtöku fyrir hana á landi í umráðum hennar, þ.m.t. á þjóðlendum innan marka sveitarfélagsins. Reglur um notkun stöðureita á landi í umráðum sveitarstjórnar þurfa samþykki lögreglustjóra. Reglur um notkun stöðureita á þjóðlendum skulu samþykktar af ráðherra sem fer með málefni þjóðlendna.

Sveitarstjórn innheimtir gjald skv. 2. mgr. á stöðureitum á landi í umráðum hennar og á þjóðlendum innan marka sveitarfélagsins. Samþykki ráðherra sem fer með málefni þjóðlendna þarf fyrir gjaldtöku innan þeirra.

Að fengnu samþykki ráðherra sem fer með málefni ríkisjarða og lands í eigu ríkisins er ráðherra heimilt að setja reglugerð um notkun stöðureita og gjaldtöku fyrir hana á landi í umráðum ríkisins, öðru en þjóðlendum og náttúruverndarsvæðum.

Ráðherra innheimtir gjald skv. 4. mgr. eða felur öðrum að sjá um innheimtuna með samningi.

Fjárhæð gjalds samkvæmt þessari grein miðast við að standa straum af byggingarkostnaði, viðhaldi og rekstri stöðureita, þ.m.t. launum varða, og kostnaði við uppbyggingu, viðhald og rekstur þjónustu sem veitt er í tengslum við notkun stöðureita, svo sem salernisaðstöðu, og gerð og viðhald göngustíga og tenginga við önnur samgöngumannvirki. Gjaldskrá skal birta notendum á aðgengilegan hátt.

87. gr.

Stæðiskort fyrir hreyfihamlaða.

Eingöngu handhafa stæðiskorts fyrir hreyfihamlaða er heimilt að leggja ökutæki í bifreiðastæði sem ætlað er fyrir fatlaða og auðkennt með þar til gerðu umferðarmerki eða þar sem

á annan hátt er sannanlega gefið til kynna að um stæði fyrir ökutæki hreyfihamlaðs einstaklings sé að ræða.

Handhafa stæðiskorts skv. 1. mgr. er jafnframt heimilt að leggja ökutæki í gjaldskylt bifreiðastæði án sérstakrar greiðslu, enda sé þá gætt ákvæða 3.–5. mgr.

Þegar ökutæki er lagt í bifreiðastæði skal stæðiskorti komið fyrir innan við framrúðu þannig að framhlið þess sé vel sýnileg að utan.

Skylt er að sýna stæðiskort við eftirlit. Lögreglumanni eða stöðuverði sem annast eftirlit með stöðvunarbrotum er heimilt að leggja hald á stæðiskort til bráðabirgða ef grunur leikur á misnotkun þess.

Ef stöðuvörður verður var við misnotkun stæðiskorts skal hann gera viðkomandi lögreglustjóra viðvart.

Ráðherra getur í reglugerð sett nánari ákvæði um undanþágu fyrir hreyfihamlaða frá reglum 28. og 29. gr. um stöðvun og lagningu ökutækis, þar á meðal reglum um notkun stöðureita og gjald fyrir þá, sbr. 109. gr.

88. gr.

Umferðarmerki o.fl.

Veghaldari skal sjá um að umferðarmerki verði sett á eða við veg þar sem sérreglur gilda um umferð eða þörf er á þeim til stjórnunar eða leiðbeiningar.

Eigi má án leyfis veghaldara setja merki á eða við veg, sbr. 1. mgr. 13. gr.

Kostnað vegna merkja skv. 1. mgr. skal veghaldari greiða nema um annað sé um samið.

Um gerð og notkun umferðarmerkja, umferðarljósá og hljóðmerkja og annarra merkja á eða við veg til stjórnunar á eða leiðbeiningar fyrir umferð, svo og hvað þau tákna og hvenær megi frá þeim víkja, skal kveðið á í reglugerð sem ráðherra setur.

89. gr.

Öryggisráðstafanir vegna framkvæmda við veg.

Þar sem vegavinna fer fram eða umferð er raskað af öðrum ástæðum þannig að hætta stafi af er þeim sem stjórnar verki skylt að sjá um að staðurinn verði merktur á fullnægjandi hátt. Veghaldari getur með samningi falið þeim sem annast framkvæmd við veg að setja upp fullnægjandi merkingar.

Leyfi veghaldara þarf til að geyma á vegi muni, tæki eða vegagerðarefni sem getur haft í för með sér óþægindi eða hættu fyrir umferðina nema sérstakar ástæður geri geymslu til bráðabirgða nauðsynlega. Ef eigi er unnt að setja slíka muni, tæki eða efni út fyrir akbraut skal þeim komið fyrir eins utarlega á henni og unnt er og staðurinn auðkenndur viðvörunarmerkjum.

Ráðherra setur nánari ákvæði í reglugerð um framkvæmdir á eða við veg, m.a. um gerð öryggisáætlunar og ábyrgð veghaldara og verktaka við að tryggja öryggi á verkstað.

90. gr.

Auglýsingaskilti við veg.

Spjöld, auglýsingar, ljósaskilti eða sambærilegan búnað má eigi setja á eða við veg þannig að honum sé beint að umferð nema með heimild veghaldara. Veghaldari getur synjað um leyfi eða gert kröfu um að slíkur búnaður verði fjarlægður ef hann telur hann draga úr umferðaröryggi, þar á meðal ef misskilja má hann sem umferðarmerki, umferðarskilti eða vegmerkingu, búnaður tálmar vegsýn eða er til þess fallinn að draga athygli vegfarandans frá vegi eða umferðinni.

Verði ábyrgðaraðili búnaðar ekki við áskorun veghaldara um að fjarlægja búnað skv. 1. mgr. innan hæfilegs frests er veghaldara heimilt að fjarlægja búnaðinn á kostnað ábyrgðaraðila. Valdi búnaður yfirvofandi hættu fyrir umferð getur veghaldari, að fengnu leyfi lögreglu, látið fjarlægja búnað þegar í stað.

Hluti sem eru þess eðlis sem greinir í 1. mgr. og sjást frá vegi getur lögreglan látið fjarlægja ef þeir líkjast merkjum skv. 1. mgr. 88. gr. eða geta að öðru leyti verið villandi eða valdið óþægindum fyrir umferð.

XVII. KAFLI

Eftirlit lögreglu með ástandi og hleðslu ökutækja o.fl.

91. gr.

Eftirlit með ástandi, stærð, þyngd og hleðslu ökutækja.

Vegaeftirlitsmönnum lögreglu og lögreglumönnum er heimilt að stöðva ökutæki og skoða ástand þess, stærð, heildarþyngd, áspunga og búnað ökutækis, sem og hleðslu þess, frágang og merkingu farms, og skoða annað, þar á meðal hvort gætt hafi verið ákvæða 81. gr. um flutning á hættulegum farmi. Reynist ökutæki ekki vera í lögmæltu ástandi má krefjast þess að það verði fært til sérstakrar skoðunar.

Vegaeftirlitsmönnum lögreglu og lögreglumönnum er heimilt að stöðva akstur ökutækja sem eru meira en 3,5 tonn að leyfðri heildarþyngd í því skyni að kanna hvort fylgt hafi verið ákvæðum X. kafla um aksturs- og hvíldartíma ökumanna, 69. gr. um búnað slíkra ökutækja, 80. gr. um hleðslu ökutækja, flutning farms og öryggisráðstafanir við flutning á farþegum, 81. gr. um flutning á hættulegum farmi og 82. gr. um akstur breiðra, þungra, langra eða hárra ökutækja eða reglugerða settra á grundvelli þessara ákvæða.

Skylt er að stöðva ökutæki þegar vegaeftirlitsmenn lögreglu eða lögreglumenn gefa stöðvunarkerfi skv. 1. og 2. mgr. Ökumanni ökutækis til farþega- eða farmflutninga er skylt að hlíta því að vegaeftirlitsmenn lögreglu og lögreglumenn skoði stærð, heildarþyngd, áspunga og búnað ökutækis, sem og hleðslu þess, frágang og merkingu farms, og geri aðrar athuganir sem nauðsynlegar kunna að vera vegna eftirlits skv. 2. mgr. og ber þeim einnig að veita aðgang að upplýsingum sem varðveittar eru í ökurita ökutækis, á ökuritakorti eða með öðrum hætti.

Reynist við eftirlit heildarþyngd eða áspungi ökutækis meiri en heimilt er ber ökumanni að fara eftir fyrir mælum vegaeftirlitsmanna lögreglu og lögreglumanna um að léttu ökutækið eða gera aðrar ráðstafanir um áframhaldandi akstur ökutækis krefjist þeir þess.

Telji vegaeftirlitsmenn lögreglu eða lögreglumenn við eftirlit skv. 2. mgr. ástæðu til að ætla að í akstri ökutækis sem er meira en 3,5 tonn að leyfðri heildarþyngd hafi verið brotið gegn ákvæðum þeim sem vísað er til í 2. mgr. skal lögregla hefja rannsókn.

92. gr.

Upplýsingaskylda og málsmeðferð vegna vegaeftirlits.

Flutningsaðili eða ökumaður ökutækis til farþega- eða farmflutninga skal að kröfu vegaeftirlitsmanns lögreglu eða lögreglumanns afhenda þau gögn sem nauðsynleg þykja við athugun einstaks máls skv. 2. mgr. 91. gr., þar á meðal gögn með upplýsingum sem skráðar eru og varðveittar í samræmi við reglur sem ráðherra setur á grundvelli 93. gr. Þetta gildir jafnt við eftirlit á vegum og í starfsstöð flutningsaðila, hvort sem gögnin eru afhent á staðnum eða send lögreglu.

93. gr.

Framkvæmd vegaeftirlits.

Ráðherra setur í reglugerð ákvæði um hæfi og þjálfun starfsmanna sem sinna vegaeftirliti, einkennisbúnað, skilríki, tækjabúnað og framkvæmd eftirlits, svo og málsmeðferð skv. 91. og 92. gr.

XVIII. KAFLI

Viðurlög.

94. gr.

Brot er varða sektum.

Sá skal sæta sektum sem brýtur gegn ákvæðum 4. gr., 1. og 2. mgr. 5. gr., 6.–14. gr., 17.–35. gr., 39.–41. gr., 42. gr., 2. mgr. 44. gr., 46. gr., 47. gr., 3. og 5. mgr. 52. gr., 54.–57. gr., 67.–72. gr., 76.–78. gr., 2. og 3. mgr. 80. gr., 81. gr., 1. og 2. mgr. 82. gr., 85. gr., 2. mgr. 88. gr., 89. gr., 90. gr. eða ákvæðum reglugerða sem settar eru samkvæmt þeim ákvæðum.

Eigi skal refsast skv. 1. mgr. fyrir brot sem tilgreind eru í 1. mgr. 109. gr. nema stöðvun eða lagning ökutækis hafi haft í för með sér hættu fyrir aðra eða að óþörfu valdið óþægindum fyrir umferðina.

95. gr.

Brot er varða sektum eða fangelsi.

Sá skal sæta sektum eða fangelsi allt að tveimur árum sem brýtur gegn ákvæðum 36.–38. gr., 48. gr., 50. gr., 53. gr., 58. gr. eða 61. gr. eða ákvæðum reglugerða sem settar eru samkvæmt þeim. Þá skal sæta sömu refsingu brot gegn 49. gr. ef vínandamagn í blóði öku-
manns er yfir 0,5% eða vínandamagn í lofti sem hann andar frá sér er meira en 0,25 milli-
grömm í lítra lofts.

Við ákvörðun sektar vegna brots gegn ákvæðum 36. og 37. gr. skal höfð hliðsjón af aukinni áhættu sem hraðabrotið hefur í för með sér. Á vegi þar sem leyfður hámarkshraði er 90 km á klst. eða meiri skal sekt ákveðin hærri en ella. Sama gildir um ákvörðun sektar vegna hraðabrots við akstur:

- a. bifreiðar sem er 3,5 tonn eða minna að leyfðri heildarþyngd með eftirvagn, þ.m.t. fellihýsi, tjaldvagn og hjólhýsi,
- b. flutninga- eða vörubifreiðar,
- c. hópibifreiðar í almenningsakstri og hópibifreiðar,
- d. bifhjóls með hliðarvagni eða skráningarskyldum eftirvagni.

96. gr.

Brot eiganda eða lögaðila.

Ef brot sem greinir í 94. eða 95. gr. eða í ákvæðum reglugerða sem settar eru samkvæmt þeim er framið eftir fyrirmælum eða með vitund og vilja eiganda ökutækis eða stjórnanda í starfi skal honum einnig refsast fyrir brotið.

97. gr.

Sektareglugerð ráðherra.

Sektir allt að 500.000 kr. fyrir brot skv. 94. og 95. gr. og ákvæðum reglugerða settra samkvæmt þeim skulu ákveðnar í reglugerð sem ráðherra setur að fengnum tillögum ríkis-
saksóknara. Í reglugerðinni skal tilgreint hvaða tegunda brota hún tekur til og hvaða sekt og

önnur viðurlög skuli koma fyrir hverja tegund brots. Heimilt er að víkja frá ákvæðum reglugerðarinnar ef veigamikil rök mæla með því.

98. gr.

Fullkomin samlagning sekta.

Þegar ákveðin er sekt vegna brota á tveimur eða fleiri ákvæðum sem tilgreind eru í 94. eða 95. gr. eða í ákvæðum í reglugerðum sem settar eru samkvæmt þeim skal sektin vera samtala sekta vegna hvers brots um sig.

99. gr.

Almennar reglur um sviptingu ökuréttar.

Svipta skal mann rétti til að stjórna ökutæki sem ökuskírteini þarf til ef hann hefur orðið sekur um mjög vítaverðan akstur slíks ökutækis eða ef telja verður, með hliðsjón af eðli brotsins eða annars framferðis hans sem ökumanns ökutækisins, varhugavert að hann stjórni vélknúnu ökutæki. Getur svipting náð til ákveðins flokks ökuréttinda samkvæmt reglugerð um ökuskírteini, nr. 830/2011, með síðari breytingum, eða sviptingar ökuréttar í heild.

Nú hefur maður á þriggja ára tímabili gerst sekur um þrjú eða fleiri brot á lögum þessum eða reglugerðum settum samkvæmt þeim og náð tilteknum punktafjölda samkvæmt punktakerfi vegna umferðarlagabrota, og skal hann þá sviptur ökurétti í þrjú mánuði til viðbótar þeirri sviptingu ökuréttar sem við síðasta brotinu kann að liggja. Ráðherra setur, að fenginni umsögn ríkissaksóknara, reglugerð um ökuferilsskrá og punktakerfi vegna umferðarlagabrota, þar á meðal um hvaða vægi einstök brot skuli hafa í punktum talið við ákvörðun um beitingu sviptingar ökuréttar vegna uppsöfnunar punkta.

Svipting ökuréttar skal vera um ákveðinn tíma, eigi skemur en einn mánuð, eða ævilangt ef sakir eru miklar eða brot er ítrekað öðru sinni.

Þegar ekið er meira en tvöfalt hraðar en heimilt er skal svipting ökuréttar ekki ákvörðuð skemur en í þrjú mánuði.

Svipting ökuréttar felur í sér sviptingu ákveðins réttar samkvæmt ökuskírteini og réttar til að öðlast ökuskírteini.

100. gr.

Svipting ökuréttar vegna ítrekaðra brota gegn reglum um aksturs- og hvíldartíma ökumanna.

Nú hefur ökumaður tvívegis áður sætt sekt vegna brota á ákvæðum X. kafla um aksturs- og hvíldartíma ökumanna, og er þá heimilt að svipta hann tímabundið rétti til að stjórna bifreið í tilteknum flokki til farþega- og farmflutninga í atvinnuskyni í samræmi við ákvæði 99. gr.

101. gr.

Svipting ökuréttar vegna ölvunar- eða vímuefnaaksturs.

Nú hefur stjórnandi vélknúins ökutækis brotið gegn ákvæðum 1. mgr. 49. gr. eða 50. gr. eða neitað að veita atbeina sinn við rannsókn máls skv. 3. mgr. 52. gr., og skal hann þá sviptur ökurétti. Ef sérstakar málsbætur eru og ökumaður hefur ekki áður gerst sekur um sams konar brot eða annað verulegt brot gegn skyldum sínum sem ökumaður má sleppa sviptingu ökuréttar vegna brots á ákvæðum 1. mgr. 49. gr., sbr. 2. mgr. þeirrar greinar, eða 50. gr.

Hafi stjórnandi vélknúins ökutækis brotið gegn ákvæðum 1. mgr. 49. gr., sbr. 2. mgr. þeirrar greinar, og vínandamagn í blóði hans er undir 0,50‰ eða vínandamagn í lofti sem hann andar frá sér er minna en 0,25 milligrömm í lítra lofts skal hann ekki sviptur ökurétti.

Neiti stjórnandi vélknúins ökutækis að veita atbeina sinn við rannsókn máls skv. 3. mgr. 52. gr. skal svipting ökuréttar eigi vara skemur en eitt ár.

Hafi stjórnandi vélknúins ökutækis brotið gegn ákvæðum 1. mgr. 49. gr., sbr. 3. mgr. þeirrar greinar, skal svipting ökuréttar eigi vara skemur en eitt ár og sex mánuði og allt að tveimur árum og sex mánuðum eftir alvarleika brots og vínandamagni í blóði ökumanns eða vínandamagni í lofti sem hann andar frá sér.

Hafi stjórnandi vélknúins ökutækis brotið gegn ákvæðum 50. gr. skal svipting ökuréttar eigi vara skemur en sex mánuði og allt að tveimur árum eftir alvarleika brots og magni ávana- og fíkniefna í blóði ökumanns.

Nú hefur stjórnandi vélknúins ökutækis brotið gegn 49. gr. og vínandamagn í blóði hans er yfir 2‰ eða vínandamagn í lofti sem hann andar frá sér fer yfir 1,00 milligramm í lítra lofts og skal hann þá sviptur ökurétti eigi skemur en þrjú ár.

Nú hefur stjórnandi vélknúins ökutækis áður brotið gegn ákvæðum 49. eða 50. gr. eða neitað að veita atbeina sinn við rannsókn máls skv. 3. mgr. 52. gr. og hann gerist sekur um eitthvert þessara brota. Skal svipting ökuréttar þá eigi vara skemur en þrjú ár og allt að fimm árum eftir alvarleika brots og magni vínanda eða ávana- og fíkniefna í ökumanni við síðara brotið. Varði síðara brotið við 3. mgr. 49. gr. skal svipting ökuréttar eigi vara skemur en fimm ár. Ef 2. mgr. þessarar greinar á við um fyrra brot ökumanns skal svipting ökuréttar fara eftir reglum 1. mgr. nema ákvæði 4. og 6. mgr. eigi við um síðara brot ökumanns.

Ökumaður skal ekki beittur viðurlögum skv. 1. mgr., sbr. 5. mgr., ef:

- a. hann hefur meðferðis við stjórn ökutækis vottorð læknis er sýnir fram á að hann sé haldinn tilteknum sjúkdómi eða ástandi og þurfi af þeim orsökum að neyta þeirra efna sem í blóði hans mælast, og
- b. hann sýnir fram á að hann hafi fengið útgefið lyfjaskírteini frá Sjúkratryggingum Íslands, sbr. lög um sjúkratryggingar, vegna neyslu þeirra efna sem í blóði hans mælast, og
- c. sýnt er fram á, með mati læknis að undangenginni læknisskoðun sem fram fer að beiðni lögreglu í framhaldi af stöðvun ökutækis, að hann hafi verið hæfur til að stjórna ökutækinu örugglega.

Tekið skal fram í vottorði læknis skv. a-lið 8. mgr. að sjúklingurinn sé þrátt fyrir sjúkdóm sinn og lyfjainntöku fullkomlega fær um að stjórna ökutæki.

102. gr.

Bráðabirgðasvipting.

Nú telur lögreglustjóri skilyrði til sviptingar ökuréttar vera fyrir hendi, og skal þá svipta ökumann ökurétti til bráðabirgða svo fljótt sem unnt er. Ákvörðun þessa má bera undir dómstóla samkvæmt reglum um meðferð sakamála, og skal lögreglustjóri leiðbeina ökumanni um þann rétt þegar ákvörðun er birt. Úrlausn héraðsdóms sætir kærur til Landsréttar.

Sviptingartími skv. 1. mgr. skal dragast frá endanlegum sviptingartíma.

103. gr.

Áhrif áfrýjunar.

Áfrýjun dóms, þar sem kveðið er á um sviptingu ökuréttar, frestar ekki verkun hans að því leyti. Þó getur dómari ákveðið með úrskurði að áfrýjun fresti framkvæmd sviptingar ef sérstaklega stendur á.

104. gr.

Brot erlendis.

Nú hefur íslenskur ríkisborgari eða maður með fasta búsetu hér á landi sætt sviptingu ökuréttar eða refsingu erlendis fyrir verknað sem samkvæmt lögum þessum hefði varðað sviptingu ökuréttar, og má þá svipta hann þeim rétti í sakamáli. Koma þá að öðru leyti til framkvæmda ákvæði 98.–101. gr.

105. gr.

Endurveiting ökuréttar.

Nú hefur maður verið sviptur ökurétti um lengri tíma en þrjú ár, og getur þá lögreglustjóri, þegar svipting hefur staðið í þrjú ár, heimilað að honum skuli veittur ökuréttur að nýju. Hafi maður verið sviptur ökurétti ævilangt má þó eigi veita ökurétt að nýju fyrr en svipting hefur staðið í fimm ár.

Endurveitingu ökuréttar skv. 1. mgr. má heimila þegar sérstakar ástæður mæla ekki gegn því. Við mat á umsókn vegna endurveitingar skal m.a. litið til þess að viðkomandi hafi sýnt reglusemi og að ekki séu lengur fyrir hendi þær ástæður sem ökuleyfissviptingin byggðist á. Við matið skal litið til eftirfarandi þátta:

- a. brotaferils samkvæmt sakavottorði frá sviptingu,
- b. háttsemi samkvæmt málaskrá lögreglu,
- c. útistandandi sekta og sakarkostnaðar, enda eigi hann rót í málarekstri vegna sviptingarinnar og umsækjandi er gjaldfær,
- d. aðstæðna umsækjanda að öðru leyti.

Ef umsækjandi hefur á sviptingartímabilinu gerst sekur um brot gegn 58. gr. lengist tími til endurveitingar um sex mánuði fyrir hvert brot, þó að hámarki um tvö ár.

Ef umsækjandi hefur erlendis orðið vís að ölvunarakstri, verið sviptur ökurétti eða hlotið dóm vegna annarra brota á umferðarlögum, sem hefðu haft áhrif á endurveitingu ef framin væru hér á landi, skal litið til þeirra við ákvörðun um endurveitingu.

Heimilt er að kæra synjun lögreglustjóra á endurveitingu ökuréttar til ráðherra. Um málsmeðferðina fer samkvæmt stjórnsýslulögum.

Ráðherra getur í reglugerð sett nánari reglur um endurveitingu ökuréttar, um námskeið fyrir þá sem sviptir hafa verið ökurétti og málsmeðferð við endurveitingu ökuréttar að afloknu námskeiði.

106. gr.

Akstursbann.

Lögreglustjóri skal banna byrjanda með bráðabirgðaskírteini að aka hafi hann fengið tiltekinn fjölda punkta samkvæmt punktakerfi vegna umferðarlagabrota áður en bráðabirgðaskírteinið er endurnýjað í fullnaðarskírteini. Akstursbanni skal eingöngu beitt einu sinni á gildistíma bráðabirgðaskírteinis.

Þegar skilyrði 1. mgr. fyrir akstursbanni eru fyrir hendi skal svo fljótt sem unnt er banna byrjanda að aka. Með akstursbanni eru afturkölluð þau ökuréttindi sem bráðabirgðaskírteinið veitir og nýtur byrjandi þá sömu stöðu og sá sem ekki hefur lokið ökunámi.

Akstursbannið gildir þar til byrjandinn hefur sótt sérstakt námskeið vegna akstursbanns og staðist ökuþróf að nýju. Námskeiðið skal haldið reglulega og eigi sjaldnar en á þriggja mánaða fresti, enda sé þess þörf. Ráðherra setur í reglugerð nánari ákvæði um tilhögun námskeiðs, þar á meðal um fjölda þátttakenda og markmið og lengd námskeiðs.

Ákvörðun lögreglustjóra um akstursbann má kæra til ráðherra innan eins mánaðar frá því að ákvörðunin var tilkynnt byrjanda. Heimilt er að bera úrskurð ráðherra undir dómstóla samkvæmt lögum um meðferð sakamála.

107. gr.

Haldsréttur í ökutækjum.

Nú er ökumaður vélknúins ökutækis búsettur erlendis og ökutæki það sem brotið var framíð með skráð erlendis, og getur þá lögreglan lagt hald á ökutækið þar til makleg sekt, málskostnaður, gjald vegna stöðvunarbrota, skaðabætur eða iðgjald fyrir lögboðna ábyrgðartryggingu hefur verið greitt eða trygging fyrir greiðslu sett. Ef greiðsla hefur eigi farið fram innan tveggja mánaða frá endanlegri niðurstöðu máls má leita fullnustu í ökutækinu.

Þegar hald er lagt á ökutæki skv. 1. mgr. gilda, eftir því sem við á, ákvæði laga um meðferð sakamála um hald á munum. Hald skal því aðeins lagt á ökutækið að þess sé þörf til að tryggja framangreinda greiðslu. Hafi ökumaður notað ökutæki í algeru heimildarleysi má eigi leggja hald á það.

Ákvæði 1. mgr. verður ekki beitt gagnvart öikumönnum sem búsettir eru í Danmörku, Finnlandi, Noregi eða Svíþjóð nema að því er varðar gjald vegna stöðvunarbrota.

108. gr.

Upptaka ökutækja.

Þegar um stórfelldan eða ítrekaðan ölvunarakstur er að ræða sem ekki fellur undir 2. mgr., stórfelldan eða ítrekaðan akstur manns sem sviptur hefur verið ökurétti eða manns sem ekki hefur öðlast ökuréttindi, stórfelldan eða ítrekaðan hraðakstur eða akstur sem telst sérlega vítavæður að öðru leyti má gera upptækt vélknúid ökutæki sem ökuskríteini þarf til að stjórna og notað er við brotið nema það sé eign manns sem ekkert er við brotið riðinn. Við sömu aðstæður og með sömu skilyrðum má gera upptækt vélknúid ökutæki sem ökuskríteini þarf til að stjórna og er eign þess sem hefur framið brotið, enda þótt ökutækið hafi ekki verið notað þegar brotið var framið.

Gera skal ökutæki upptækt þegar eigandi þess hefur verið dæmdur sekur eða gengist undir refsingu vegna aksturs undir áhrifum fíkniefna eða undir áhrifum áfengis sem hefur í för með sér sviptingu ökuréttar og vándamagn í blóði er 1,20% eða meira eða vándamagn í lítra lofts sem hann andar frá sér nemur 0,60 milligrömmum eða meira og viðkomandi hefur tvisvar síðustu þrjú árin fyrir brotið verið dæmdur sekur eða gengist undir refsingu fyrir akstur undir áhrifum fíkniefna eða áfengis þar sem vándamagn í blóði hefur mælst 1,20% eða meira eða vándamagn í lítra lofts sem hann andar frá sér hefur numið 0,60 milligrömmum eða meira og sem hefur haft í för með sér sviptingu ökuréttar. Gera skal ökutæki upptækt enda þótt það hafi ekki verið notað þegar brotið var framið.

Víkja má frá ákvæði 2. mgr. í undantekningartilvikum þegar sérstakar ástæður mæla með því.

Ökutæki sem gert er upptækt skal vera eign ríkissjóðs. Hafi einhver beðið tjón við brotið skal hann þó eiga forgang til andvirðisins ef bætur fást ekki á annan hátt.

Ráðherra getur sett reglugerð um nánari framkvæmd á upptöku ökutækja samkvæmt grein þessari.

109. gr.

Álagning og innheimta gjalds vegna brota gegn lögum þessum.

Leggja má gjald á vegna brota á:

- a. ákvæðum 2. mgr. 9. gr. og 2. og 3. mgr. 28. gr.,
- b. ákvæðum 29. gr.,
- c. banni við stöðvun eða lagningu ökutækis sem gefið er til kynna með umferðarmerki,
- d. banni við stöðvun eða lagningu ökutækis sem sett er skv. 84. gr., enda þótt bannið sé ekki gefið til kynna með umferðarmerki,
- e. öðrum ákvæðum um stöðvun eða lagningu sem sett eru skv. 84. gr. og 1. mgr. 86. gr. og
- f. reglum um notkun stöðureita skv. 86. gr.

Lögreglan annast álagningu og innheimtu gjalds skv. 1. mgr. Ráðherra getur ákveðið að á tilteknum svæðum fari álagning gjaldsins að öllu leyti eða að hluta fram með aðstoð stöðuvarða. Hann getur og ákveðið, að ósk sveitarstjórnar, að álagning og innheimta gjaldsins fari að öllu leyti eða að hluta fram á vegum sveitarfélagsins. Gjald samkvæmt þessari grein skal renna til samgöngumála í viðkomandi sveitarfélagi.

Gjald skv. 1. mgr. skal lagt á með skriflegri tilkynningu sem fest skal við ökutækið, afhent ökumanni eða send með sannanlegum hætti til eiganda eða umráðamanns ökutækis.

Ákvörðun um álagningu gjalds verður ekki borin undir æðra stjórnvald.

Ráðherra ákveður fjárhæð gjaldsins, en það má eigi nema hærri fjárhæð en 60.000 kr. Fari álagning fram á vegum sveitarfélags getur sveitarstjórn þó ákveðið fjárhæðina í gjaldskrá sem ráðherra staðfestir. Verði gjaldið ekki greitt innan tilskilins frests hækkar það um 50%.

Ráðherra setur nánari reglur um hvernig gjaldið skuli lagt á og innheimt, þar á meðal um greiðslu- og kærufrest. Má þar ákveða að álagt gjald sem eigi er greitt innan nánar tiltekins frests hækki um 100%.

110. gr.

Ábyrgð á álagningu gjalds, innheimtuúrræði o.fl.

Gjald sem lagt hefur verið á skv. 1. mgr. 109. gr. hvílir á þeim sem ábyrgð ber á stöðvun ökutækis eða lagningu eða broti sem varðar gjaldskyldu og numið er í löggæslumyndavél. Eigandi ökutækis ber einnig ábyrgð á greiðslu gjaldsins ef það greiðist ekki innan tilskilins frests nema sannað verði að ökumaður hafi notað ökutækið í algeru heimildarleysi.

Gjaldið nýtur lögveðs í viðkomandi ökutæki og gera má fjárnám til tryggingar greiðslu án undangengins dóms eða sáttar. Lögveðið gengur fyrir öðrum réttindum í ökutækinu en fellur niður við eigendaskipti hafi hinn nýi eigandi hvorki vitað né mátt vita um lögveðið. Lögveðið gengur þá á eftir kröfum um opinber gjöld sem tryggð eru með veði í ökutækinu hafi veðinu verið þinglýst áður en gjaldið var lagt á.

Verði álagt gjald ekki greitt innan tilskilins frests skal senda eiganda ökutækisins (umráðamanni), á sannanlegan hátt, tilkynningu um að krafist verði nauðungarsölu á ökutækinu eða fjárnáms að liðnum ekki skemmri tíma en 15 dögum, enda hafi greiðsla þá eigi verið innt af hendi. Einnig skal honum gefinn kostur á að koma að mótbárum eða vörnum innan sama tíma.

Ef sending tilkynningar tekst ekki eða telja má hana vandkvæðum bundna má birta efni hennar í Lögbirtingablaði með sömu réttaráhrifum.

Verði gjaldið ekki greitt innan frests skv. 3. mgr. og engar mótbáru eða varnir hafa verið hafðar uppi má krefjast nauðungarsölu á lögveðinu til lúkningar gjaldinu eða fjárnáms hjá þeim sem ber ábyrgð á greiðslu gjaldsins skv. 1. mgr. án undangengins dóms eða sáttar.

111. gr.

Brotflutningur ökutækja.

Heimilt er lögreglu að flytja eða láta flytja brott ökutæki sem stendur þannig að brjóti í bága við reglur um stöðvun eða lagningu ökutækja eða að öðru leyti þannig að það valdi truflun á umferð, snjómokstri eða vinnu við veg. Sama á við um skráningarskylt ökutæki sem skilið hefur verið eftir án skráningarmerkja og ökutæki sem telja verður að eigandi hafi hætt með öllu að hirða um, enn fremur ökutæki sem stendur á einkalód eða opinberri lód þannig að valdi eiganda eða umráðamanni hennar tjóni eða óþægindum eða gegn banni hans. Standi ökutækið á svæði sem ekki er ætlað til almennrar umferðar skal það því aðeins flutt á brott að eigandi eða umráðamaður lóðar krefjist þess.

Ökutæki skal færa til geymslu á tryggan stað sem lögreglan vísar á nema ökumaður eða eigandi (umráðamaður) sé viðstaddur og flytji það þegar á brott eða vísi á annan geymslu-stað. Er geymsla ökutækisins á ábyrgð eiganda. Kostnað vegna flutnings og geymslu skal ökumaður greiða. Ef ökumaður er óþekktur eða greiðir ekki þrátt fyrir áskorun þar um ber eigandi (umráðamaður) ökutækisins jafnframt ábyrgð á greiðslu kostnaðarins nema ökumaður hafi notað ökutækið í algeru heimildarleysi. Heimilt er að halda ökutæki í geymslu til tryggingar greiðslu kostnaðar. Kostnað má innheimta með lögtaki.

Lögreglustjóri skal tilkynna eiganda ökutækis um flutning þess, hvenær hann fór fram og hvar ökutækið er í geymslu. Í tilkynningu skal jafnframt koma fram að verði ökutækið eigi sótt innan tiltekens frests og áfallinn kostnaður greiddur verði það selt. Ef eigandi er óþekktur má selja ökutækið einum mánuði eftir að það var fjarlæggt.

Að loknum fresti skv. 3. mgr. skal selja ökutækið við nauðungarsölu eða til niðurrifs ef ætla má að herra verð fáið þannig. Söluandvirði rennur í ríkissjóð. Eigandi ökutækisins getur þó innan árs frá því að sala fór fram krafist greiðslu á söluandvirðinu að frádregnum kostnaði við flutning, geymslu og sölu ökutækisins.

Ákvæði 3. og 4. mgr. um geymslu og sölu ökutækja gilda, eftir því sem við á, um önnur ökutæki í vörslu lögreglu.

Ráðherra getur ákveðið, að fenginni ósk veghaldara, að framkvæmd ákvæða í grein þessari fari, eftir því sem við á, að öllu leyti eða að hluta fram á vegum veghaldara. Hann getur og sett nánari reglur um framkvæmdina, þar á meðal um greiðslu geymslukostnaðar.

XIX. KAFLI

Ýmis ákvæði.

112. gr.

Umferðarfræðsla og sértæk fræðsluskylda sveitarfélaga.

Umferðarfræðsla skal fara fram í leik-, grunn- og framhaldsskólum.

Ráðherra sem fer með fræðslumál ákveður að fenginni umsögn Samgöngustofu nánari tilhögun fræðslu skv. 1. mgr. í aðalnámskrá samkvæmt ákvæðum laga um grunnskóla, leikskóla og framhaldsskóla.

Sveitarstjórnnum ber að fræða almenning um þær sérreglur er gilda á hverjum stað.

113. gr.

Þjóðréttarlegar skuldbindingar á umferðarsviðinu.

Við setningu reglna og reglugerða samkvæmt lögum þessum skal ráðherra ávallt taka mið af þjóðréttarlegum skuldbindingum á sviði umferðarmála.

114. gr.

Almenn reglugerð.

Ráðherra getur ákveðið að setja eina almenna reglugerð um umferðarmál þar sem fram koma þau fyrir mæli samkvæmt lögum þessum sem setja skal eða heimilt er að setja í reglugerð.

115. gr.

Gildistaka.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 2020.

Við gildistöku laga þessara falla úr gildi umferðarlög, nr. 50/1987, með síðari breytingum.

116. gr.

Breyting á öðrum lögum.

Við gildistöku laga þessara bætist ný málsgrein við 14. gr. a laga um aukatekjur ríkissjóðs, nr. 88/1991, með síðari breytingum, svohljóðandi:

Greiða skal í ríkissjóð 50.000 kr. fyrir rétt til einkamerkis.

Gjört á Bessastöðum, 25. júní 2019.

Guðni Th. Jóhannesson.

(L. S.)

Sigurður Ingi Jóhannsson.